

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hóra 3 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hóra 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
6-szorosban petit sor egyetér 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.
Nyitlár sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 287.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, december 7.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: A város kisértetei.
- Návay elnököl.
- A jövő év esküdtjei.
- Szegények dolga.
- A gyámoltalan költség.
- A szinügy reformja.
- A csanádi püspökség vagyona.
- Buzogányiné a napról.
- Az új példbánia templom.
- Gyermekrontó bíró.
- Tárca: Halotthamvasztás. Irta: Ferke Ágost.

A város kisértetei.

Arad, december 6.

(Valakinek be kellene nyújtani ezt az indítványt a városhoz. Ott ugyanis a miniszterpapirosra legépebb soroknak nagyobb a fogantaja, mint a nyomtatott betűnek.)

A város januári közgyűlésén napirendre fog kerülni egy humoros színezetű valami, a mit a város baleset ellen való biztosításának lehetne nevezni. Az olyan balesetek ellen akar ezzel a város védekezni, mint a minők a gázgyár szerencsétlen szerződésével érték a várost. A mikor a gázgyár szerződését föl kellett volna mondani, egyszerre megszűntek a város összes emlékezőtehetségei működni s az elmulasztott fölmondás következtén a gázgyár további huszonöt évre megkapta a szerződést. Az eső után való köpönyeg nem is maradt el. A város igen szigorúan kimondta, hogy ezután a város első közgyűlésén a főügyész tegyen jelen-

tést a város összes szerződéseinek állapotáról. Így talán nem vétjük el a fölmondási időt.

Azonban az elfelejtés ellen nemcsak a szerződések lejártát kellene biztosítani, hanem egyebeket is, amelyek a városra szintén értéket jelenthetnek. Hogy mennyit, azt csak úgy lehetne fölbecsülni, ha az elfelejtés helyett egyszer az alkotás következne be s meglánók, hogy az illető mennyit használ a városnak. A városhoz benyújtott célszerű indítványokat, a város által kezdett akciókat kellene biztosítani az eltemetetés ellen. Az ilyen indítványoknak rendszerint az a sorsa, hogy egy darabig beszélnek, bizottságnak benne, azután megreked valamely bizottságnál s utóbb senki se tudja, mi lett vele. Pedig bizonyosan van közöttük életre való.

Az ilyen elfelejtés ellen való biztosítás nem is új idea. A fővárosnál a közgyűlés utasította a polgármestert, hogy az elintézetlen indítványokról a főváros hivatalos lapjában bizonyos időnkint jelentést tegyen, számot adván arról, hogy milyen állomáson van az elintézésre váró indítvány. A legutóbbi ilyen polgármesteri jelentés a napokban látott napvilágot.

Nem lenne helyes, ha nálunk a polgármester, legalább egyszer egy évben, számot adna az ilyen megfelejtett vagy el nem intézett indítványokról és azok jelenlegi sorsáról? Csak egy-kettőt sorolunk föl az ilyenekből, amelyek hamarosan az emlékezetünkbe ötlének. A torony-

alatti eszme-hamvasztóban bizonyára több akad.

1. A város egyszer szervezési bizottságot alakított a város hivatali berendezésének ujjaalakítására, a *fölösleges hivatalok kigyomlására*, s a szükséges hivatalok értékesebb kihasználására. A bizottság el is kezdett dolgozni, s egy hivatalt: a vámfelügyelői állást be is szüntetett. Azóta nem hallottunk erről a bizottságról, nem láttuk nyomát a munkásságának. Hová lettek, hová lettek?

2. Szép, nagy halom adatgyűjtés van valamelyik hivatalban a *városi tűzbiztosító hivatal* eszméjéről, amelyre konkrét indítványt tettek. Tudjuk, ennek az ügynek sok barátja, sok érdektelen és érdekelt ellensége van, az is bizonyos, hogy sok nehézségbe ütközne a megteremtése. De ilyen komoly ügy annyit legalább megérdemel, hogy ne földeljük egyszerűen el, hanem érdemben határozzanak fölötte.

3. Semmit se hallunk a *városi zálogház* dolgáról. Pedig annak aligha lehetne nagyobb aktualitása, mint most, amikor a pénz drágulása a zálogháznak kegyetlen percentjeit még súlyosabbá teszik. A zálogházak létesítése annyira hatósági feladat, s annyira a közérdek mezőire tartozik, hogy ép mostanában hallatszanak hangok az összes zálogházak állami kezelésbe vétele felől. Erre aligha lehet számítani: de a városi zálogház megteremtése a városnak módjában áll és az kötelessége is. Le a port ezekről az akciókról, le!

Halotthamvasztás.

Arad az a város, amely előknek kívánja hallani, Budapest után, a halotthamvasztás ügyének lelkes propagálóját, Pogány Móricot. Holnap, szombaton, ahogy azt ismételtén regisztráluk, a Köcsey egyesület felolvasást rendez a halotthamvasztásról. Az ősrágisága dacára modern ügyet vetített képek fogják közelebb hozni a hallgató közönség megértéséhez. Bizonyára sok ujat, sok értékeset fogunk hallani, s mind az egyszermind alakot öltve fog megjelenni előttünk a vásznon, hogy az ügy érdekében kiejtett s a fölünk mellett talán első szó ne hangozzék el hiába, meghaligatatlantul, hanem találja meg újat értelmünkhez a szem fogalomgyűjtő műszerén át.

Az elfogult és elfogulatlan lelket egyaránt némi borzongás járja át erre a szóra: halotthamvasztás. Pedig ha közelebből nézzük a dolgot, mosolygva vesszük észre borzongásunk egész komikus voltát.

Mi az élet?

Egés!

Es mi a hulla rothadása?

Egés!

Lélekkünk. Tüdőnkben, mely testünk tűzhelye, a vér magához ragadja az oxigént, mert arra van szüksége, hogy eléghessen. A nitrogént, a belélekkett levegő másik alkotórészt, melyre nincsen szüksége, mint a gyárvártó a bizonytalan füstöt, ismét kileheljük. Így égünk el lassan-lassan, de biztosan. S ugyanígy a holttest bomlása nem más, mint a ter-

mészet céludatos halotthamvasztása. Hiszen ha télen, nagy hidegben, megnézzük a trágyadombot, azt fűs ölei látjuk, mert ég, — mert oxidálódik. És az a természetes folyamat, mit a kémiában *lassu égésnek* nevezünk. Ezt a folyamatot akarja a halotthamvasztás meggyorsítani, mikor a holttestet óriás tűzön elhamvasztja és ezáltal azt néhány óra alatt bontja ásványi alkotórészeire.

A lélek pedig, ha van lélek, ugyis elköltözik a földről az élet megszűnésének pillanatában és Isten mindenhatósága az urnában elhelyezett hamvakkból, a feláradás nagy napján épp úgy előlívhatja az évmilliók előtt meghalt embert, mint a földről, hol az elköltözők porai összevegyültek más emberek, virágok és állatok hullamaradványaival.

Az imént azt mondtuk, hogy borzadás fogja el a lelket a halotthamvasztás gondolatára. Pedig éppen a gondolkodás deríthetné föl az aggodalomtól ráccelt arcot. Képzeli csak el, mily borzasztó, mily vérfagyasztóan rettenetes az a tudat, hogy az a szem, mely oly gyengéden, oly szerelőd, oly tüzesen tudott ránk nézni; hogy az az ajk, mely oly kedvesen tudott mosolyogni, oly édesen tudott csevegni s oly forrón tudott csókolni: — az undok, hideg férgek orgiázó tanyája lesz attól a perctől, hogy a holttest a földre kerül! . . .

Mennyivel megnyugtatóbb az az érzés, mely el kell, hogy töltse szívünket, ha elgondoljuk, hogy szeretteink 2-8 óra alatt porrá válnak a megtisztító tűzben, melyet a krematóriumban gyujtanak alattuk.

De ezen pszichológiai okok mellett az emberiség életérdeke is a halotthamvasztás mellett kardoskodhatunk. Leghangosabban kiáltanak mellette a közegészségügyi okok: Az emberi és állati rothadása a baktériumok miliárdjai-val fertőzi meg a földet, a vizet — az élőket. A rothadó testnek közel két évtized után is nedves alkotórészeit találjuk a földben, hová azt eltemették és azokban benne van a betegség minden fertőző anyaga, mely sirba vitte a porladozót. A fertőzés baktériumai mindaddig élnek és szaporodnak, míg a holttestből egy marékkravaó marad a sirban, melynek megbotlyogtatásával rögzön veszélyeztetik az élőket. Pedig az emberi lélek minden tagadás dacára csak örzi marad, mert az ész is úgy diktálja, s a józan gondolkodás szülte a közfelkiáltást: „Meghalt a császár: éljen a császár!” Ami átvitt értelemben úgy is vehető, hogy a halottak ne ártsanak az élőknek.

Ezek mellett számos közgazdasági és etikai érv is hangosan szól a halotthamvasztás mellett. Felsorolásukat azonban a felolvasóra akarjuk bízni, aki elől nem óhajtjuk elérni legnagyobb argumentumait. Tőle várjuk azt is, hogy bemutassa szóban és képből egy halott hamvasztás lefolyását, miáltal könnyen meg fogja győzni hallgatóságát, hogy a holttest elégetése nem oly borzasztó, amilyenek első pillanatra tetszik, sőt éppen nem borzasztó, hanem szebb, magasabb és — célszerűbb, mint az elföldelés.

Ferke.

4. Itt a tél; a nyomoruságai közül előreküldi a rettenetes gyermekbetegségeket, a járványokat. S ha a kicsinyek pusztulása megkezdődik, akkor talán eszünkbe jut, amit csodálatosan elfelejtettünk. Mi van a *gyermekkorházzal*? Annyit hallottunk, hogy az az összeg, amely rendelkezésre áll s amelyre valószínűség szerint számítani lehet, nem elég a tervbe vett épület emelésére. S ezért várnak és felejtének. Furcsa. Hát addig, amíg a palotaszzerű épület meglehet, nem történhetik semmire a gyerekehalandóság ellen. Nem lehetne addig, a meglevő anyagi erők segítségével, bérházban megkezdeni a gyermekkorház működését, amint az másutt van? Hiszen, úgy tudjuk, a betegápolási költségeket az állam viselné. A nincsetlen emberek beteg gyerekeinek pedig nem palota kell, hanem ápolás, kellő orvosi segítség. Nem lenne időszerű ezt az ügyet, legalább egyszer az esztendőben, megbolygatni.

5. Az *utcai szemét elégetése*. Azt mondták, hogy ezzel az ügygel egy füst alatt megoldják a köztisztaság problémáját, a város géperőt kap és jövedelmi forrást szerezhet. Amitől ennyi előnyt lehet várni, szabad azt könnyelműen elfelejteni, vagy csak halogatni is.

Nincs helyünk, talán időnk se, hogy a városnak összes hazajáró kisérteteit, bemohosodott dolgait fölvonultassuk. De ezek is talán elég bizonyosságot adnak arra, hogy a polgármestert ilyen jelentéstételre utasítsák. Az élő és halott indítványokkal úgy van, mint az eleven és porladó emberekkel. Az élő magának használ vele, ha a régit megbecsüli. Ha a régi indítványokat olyan felületes könnyelműséggel pusztulni engedi, ugyanilyen sorsot készít azoknak, amelyekről most esik szó, s amelyeket ezután nyujtanak be. Ha ugyan egyáltalán lesz valakinek kedve pusztán azért indítványokat csinálni, hogy a diósgyőri papirnak nagyobb fogyasztást szerezzen.

Návay elnököl.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 6.

Justh Gyula elutaszott s most megint felszabadult az elnöki temperamentum. Hátfőn jön vissza az elnök s ha addig jól megy, a két alelnök elintézi sommásan az egész horvát obstrukciót. Ma Návay Lajos elnököl s dél előtt tizenegy óráig két horvát képviselőt ültetett le. Ez természetesen nem ment zaj nélkül. A horvátok vadul verték a padokat és házszabályvitát akartak csinálni. Ha most Justh talált volna az elnöki székből ki, kiűt nyomban az elnök-válság, mivel ő megengedi a horvát szót a házszabályvitában is és erre az alelnökök kerülnek lehetetlen helyzetbe. De Návay nem jött zavarba.

— A horvát házszabályvitát nem engedem meg! — jelentette ki.

Ujabb ordítás, de ezzel el is intéződött az affér. Csépan Géza volt a következő szónok, aki már magyarul beszélt. Amint látszik tehát, a disszidensek mégis részt vesznek az egyszakasz vitájában.

A folyosó üres, az ülésteremben nincs sok ember.

Az ülésről ez a tudósításunk számol be:

Návay Lajos elnököl az ülésen, mely pontban 10 órakor nyílt meg. A jegyzőkönyv hitelesítése után megkezdik az egyszakaszos javaslat tárgyalását.

Babics Gyalszki Ljuba az első szónok, természetesen horvátul beszél. Már az ülés elején zaj és közbeszólások fogadják.

Elnök hamarosan figyelmezteti, hogy maradjon a tárgynál.

Babics Gyalszki Ljuba a horvátok sűrű helyeslése közben beszél tovább.

Elnök figyelmezteti, hogy nem tűri el a magyar közjoggal ellentétes elvek fejtegetését. (Helyeslés a baloldalon)

Babics Gyalszki Ljuba folytatja horvát beszédét.

Elnök felolvassa a horvát egyezmény harmadik szakaszát. Ehhez szigorúan kell alkalmazkodni és állami közösséggel, meg más tévtanokkal izgatni nem szabad. (Zaj a horvátoknál)

Babics Gyalszki Ljuba tovább próbál beszélni.

Elnök: A képviselő urtól megvonom a szót. (Helyeslés, Nagy zaj a horvátoknál)

Modrusán Gusztáv beszél ezután az egyszakaszoshoz.

Elnök figyelmezteti, hogy tartózkodjék meg nem engedett közjogi fejtegetésektől.

— Magyarul, magyarul! — kiáltanak a baloldalról.

Nagy zaj támad. Ugron Gábor haragosan int le a zajongókat.

Zlinszky István: Nem lehet ezt csendesen tűrni!

Ugron Gábor: Kötelességtek engedelmeskedni. Engem alelnöknek választott a Ház, ma soros alelnök vagyok, én vigyázok a rendre.

Modrusán Gusztáv: Folytatja beszédét. Haragosan két figyelmeztetést kap Modrusán. Azután az elnök megvonja tőle a szót.

Ó iási láрма tör ki, a baloldal és a horvát oldal egyformán zajong. Ugron Gábor hangja süvít közbe.

Csépan Géza és Tuskán Gergely egyszerre állanak fel szólásra.

Tuskán Gergely a házszabályokhoz akar szólani.

— Eláll! Eláll!

Elnök: Csépan Gézát illeti a szó.

Csépan Géza kijelenti, hogy a javaslatot, mely függetlenségi elveivel ellenkezik, nem szavazhatja meg. A horvát obstrukció nem ad jogot arra, hogy keresztülgázoljunk a törvényen. Ilyen veszedelmes precedens alkotásához nem nyújt segítséget. A boszúálló nemzet el söpri azt a kormányt, amely ilyen törvényekhez ragaszkodik. Ez a javaslat a függetlenségi párt teljes melezésével tisztán a bécsi császári kormány akarata szerint jött létre. A javaslat káros a nemzetre.

Tapasztalni kell törvényalkotásokban a korona túlsúlyát, amely az előzetes jóváhagyásban nyilatkozik meg. A kilépettek nem hagyták el a függetlenségi zászlót, nekik elveiket kellett volna megtagadni, ha ezt a kiegyezést megszavazzák. A javaslatot nem fogadja el.

Babics Gyalszki Ljuba: A házszabályokhoz kér szót. A függetlenségi párt nagy zajban tör ki.

— Nem lehet!

— Ütjön le!

Babics Gyalszki: Visoki sabore!

Elnök: Az én elnöki felfogásom szerint a házszabályokhoz csak magyar nyelven lehet szólani. Megvonom a szót. (Állandó nagy zaj)

— Üljen az elnök!

Supilo Ferenc: Törvénytelen.

Elnök Supilot rendreutasítja.

A horvátok sorra fölkelnek és szót kérnek magyar nyelven a házszabályokhoz. Mikor az elnök megadja a szót, horvátul kezdenek szólani. Az elnök valamennyitől megvonja a szót.

A baloldalon rémitő volt a zaj.

— Gas komédiások!

— Pojácák!

— Menjetek a kabaréba!

— Mentelmi bizottság elé!

A horvát képviselők pedig mesolygó képpel jelentkeztek egyik a másik után. Valamennyi kinyögte magyarul:

— A házszabályokhoz kérek szót. A 215. szakaszhoz!

— Tessék! — felelte következetesen az elnök.

A következő pillanatban pedig felhangzott:

— Visoki sabore!

Mikor már vagy tizenöt horvát képviselőt így leültetett az elnök, azt mondta:

— Nyilatkoznai kívánok!

Egyszerre csend lett.

— A házszabályokhoz — mondta az elnök — minden magyar és horvát képviselőnek joga van beszélni. Én azonban gyakorlati szempontból elnöklésem alatt horvátul nem engedek a házszabályokhoz szólani.

A horvátok itt gúnyosan nevetni kezdtek, amire Fried Lajos függetlenségi képviselő felugrott s ezt kiáltotta feléjük:

— *Gasemberek!*

Pokoli láрма támadt erre. A magyar képviselők tapsoltak, a horvátok öklükkel fenyegetőztek s vad kiabálással fenyegették a függetlenségi pártot.

— Ki mondta ezt? — kérdezte az elnök.

— Én! — jelentkezett Fried.

— A képviselő urat ezért a súlyosan sértő kifejezésért *rendreutasítom!* — mondotta az elnök.

Ezután folytatta az elnök nyilatkozatát:

Sorra be akartam most mutatni a horvát képviselő urakat, akiknek nincs más céljuk, mint a parlament tekintélyének lerontása. Ujból kijelentem tehát, hogy ha a horvátok az én elnöklésem alatt újból horvát házszabályvitát akarnak provokálni, ezt a Ház tanácskozását rendjének szándékos megzavarásának tekintem és ezért kénytelen leszek az illetőket sorban a mentelmi bizottság elé állítani. (Éljenzés)

Ezután valahogy helyreállt a rend.

Maniu Gyula román nemzetiségi képviselő beszél ezután a javaslat ellen. A törvényt alkotmányellenesnek tartja és sértőnek a parlamentarizmussal szemben is. Kényszerhelyzetről a kormány ne beszéljen. A kényszerhelyzetért tehát nem lehet a horvátokat okolni. A nemzetiségi párt a horvátokkal semmiféle összeköttetésben, vagy fegyverbarátságban nincs. De ez nem zárja ki azt, hogy ő maga ne szimpatizáljon a küzdelmükkel. A javaslatok egyetlen vívmánya, a fogyasztási adók kettéválasztása a legnagyobb aggodalommal tölti el, mert ez a petróleum és szeszmonopóliumot jelenti. Hogy a kormány nem csinálja meg az önálló vámterületet és a nemzeti bankot, az nem olyan nagy baj, mint hogy nincs bátorsága e kérdésekben őszintén nyilatkozni.

Popovics Dusan horvátul hosszasan beszél a javaslat ellen.

Elnök ismételt figyelmeztetés után megvonja tőle a szót.

Babics Gyalszki Ljuba horvátul szót kér a házszabályokhoz.

Elnök (Návay Lajos) a horvát felszólalást nem enged meg.

Azután Magdics Péter horvátul beszélt a javaslat ellen, mire az ülés egynegyed négy órakor véget ért.

A jövő év esküdtjei.

Sorsolás a törvényszéken.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 6

Az aradi királyi törvényszéken az esküdtet sorsoló bizottság Fábrián Lajos dr. törvényszéki elnök vezetése mellett megejtette az 1908. évi alapsorsolást. A jövő évi esküdtzéki tárgyalásokon szereplő kisorsolt polgári bírák névjegyzéke a következő:

Apor Gyula, Angele Mátyás, Arjoka Vazul, Ancs Sándor, Abrudán Károly
Bruck Jakab, Brunner Lajos, Borlodán János, Bing Béla, Baross Dezső, Berecz Lajos, Brüller Lajos, Baumann Ignác, Bechnitz Abor, Bánfi Sándor, Bokor Alajos, Bódi Bodog, Balczér Béla, Balaton János, Berta Béla, Bolezni Antal, Blaskovits Antal, Balogh Dávid, Balczér György, ifj. Buzáky Antal, Bonyádi Károly, Bonus Lajos báró, Bahidy Antal báró, Böhm Mór.

Czirkál Gyula, Czeiler Lajos, Cservenka János, Csungán Arzén, Czako Lajos, Csernóczky Mihály, Czeiler István.

Dánes Gyula, Dávid József, Demmelbauer Jakab, Deutsch Sámuel, Dvorcsák János, Drösszer Ferenc, Dengl Lajos, Dürr Kocsárd, Döme Lajos, Deutsch Fülöp, Daimel Lajos, Domán Sándor, Dörner János, Deutsch Karoly, Dóri Jenő.

Elekes Arpad, Elías Izidor, Ecker Gyula, Eichner Adolf, Ecsat Miklós, Ederer Karoly, Eberlein József, Cs. Endes Dániel.

Frankl Géza, Földes Soma, Fischer Jenő dr., Frank Leó, Fischer Nándor, Fodor Zsigmond, Földesi Lajos, Ferdinand Demeter, Funkestein József, Fényes Dezső, Fülöp Lajos, Fuchs Ignác, Färber Lajos, Füzosi Miklós, Fried Lipót.

Glück Sámuel, Glück Dezső, Gellényi Géza, Geröcs Benjamin, Grünberger Jenő, Gróf László, Goldschmidt Miksa, Grumaz Gerő.

Harsanyi Márton, ifj. Hegyi István, Heller Soma, Hirschfeld Márkus, Hoffmann Salamon, Hoffmann Ármán, Hoffmann János, Horváth Pál, Hoffmann Sándor, Hoffmann Antal, Huzó István, Hartmann Samu, Hajós Arpad, Holtzer József, Hartmann Béla.

Issekutz Károly, Iritz Manó.

Joanovits Antal, Jakabffy István, Juhász István, Katona Mihály, Karczag Sándor, Kaufmann Mór, Krebs Antal, Kelemen Gábor, Kollmann Villi-bald, Kohn Adolf, Kaltenhuber József, Kupsa János, Kaufmann Sándor, Kondorossy Kálmán, Krádlitz Lajos dr., Kohn Izidor, Krebsz Géza, Keszenbaum József, Kell Lajos, Kontos János, Kiss János, id. Kristyó János, Kosminsky Lipót, Kézmárky István, Kuszálk József, Kneffel Lajos, Klein József, Krón Lipót, Kohn József, Koliner Gyula, Keresztury Kálmán, Karpelesz Zsigmond.

Lefkovits Adolf, Lux Mór, Lichtmann Manó, Lamzer János, Lévy Ignác, Licker Ferenc, Lisinszky Lajos, Lichtig Hermann, Lengyel Gyula, Liebermann Lajos, Lusztig Andor.

Messner Benó, Milos Mihály, Mandel Simon, Markovits Ignác, Marx János, ifj. Müller József, Mayer András, Márton Jakab, Maffey Géza, Mandl Vilmos dr., Mayer Dániel.

Németh Sándor dr., Novák István.

Ondrejkovits János, Olár Jusztin, Ortutay Béla.

Paplitzky Antal, Pál Lajos, Prodanovits Döme, Poppé Sándor, Poillák Lajos, Pavlovits Iván, Pöhm János, Purgly László.

Rauch Samu, Rosenberg Hermann, Rónai Dávid, Raucher Emil, Reisinger Ferenc dr., Ring Béla dr., id. Radocsányi János, Reusz Sándor, Roman József, Robiczek Kálmán, Román Róbert, Reusz Mór, Radó Gyula.

Schönfeld János, D. Szabó Mihály, Szücs Mihály, Stern József, Salgó Pál, Sári Ferenc, Sztoján György, Stern József, Stern Jakab, Sándor Balazs, Schuchmann Samu, Schiesinger Lipót, Schliesinger Béla, Somogyi Sándor, Schneberger Albert, Schmiedt József, Szende Lajos, Somló Ármán dr., Simon Jenő, Szalay Arnold, Szegő Hugó dr., Steiner Vilmos, Schwartz Zsigmond, Schäffer Richárd, Solymos József, Staszny József, Striefler József, Stauber József, Szücs Vilmos, Sütő István, Szántay Béla.

Tafrov József, Tessits Sándor, Török Márton, Tausch József, Tones Ferenc, Tenner József, ifj. Tenner Lajos, Tenner Lajos, Tenner László, Traut Páter, Török Jakab, Tapocsányi Kálmán.

Ungár Ármán, Ungermann Ödön, Ungureán János.

Weisz Samu, Vágó Gábor, Weisz Ignác, Weisz Márton, Weisz Sámuel, Weber Péter, Wohlberg Lipót, Weisz Márk, Wilhelm Lajos, Vincze Miklós, Vajda István dr., Velcsó Géza dr., Vas Imre, Wallfisch Ármán, Wolf Aladár Béla, Waszits György, Wagner József, Várkövi János, Wittmann Károly, Weicherecz Lipót, Weinberger János, Varga Lajos, Walder Simon, Wolf Jenő, Winkler József, ifj. Weisz Mór, Vass Mátyás, Wadowszky Gusztáv, Weil Alajos, Werner Imre, Weisz Pál, ifj. Verzár Sándor, Vojtek Kálmán, Weisz Dávid, Wormser Henrik, Zsunkán Rémusz, Záray Géza, Zinner Vilmos, Zajonkovszky János.

Ebből a névjegyzékből fogják kisorsolni ciklusonként az esküdtbírákat. Kisorsolták ma a helyettes esküdteteket is, akiknek neve a következő:

Abelesz Zsigmond, Ács Lajos, Antal Benó, Balla Frigyes, Békéssy Ferenc, Baselika József, Bolyos István, Böhm Béla.

Czeizel Dávid, Csatlós Károly László, Csobán Tivadar.

Domonkos Gyula, Dániel Endre, Dobró Pál, Donn Konstantin.

Eiser Sándor, Erdész Rezső, Eisenmayer Mihály, Frank András, Farkas Áron, Fischer Jakab, Friedmann Miksa, Fuchs Arnold.

Gaal József, Grósz Mór, Grallert Rudolf, Grabner Károly.

Herold Gyula, Hehs Aladár, Höflich Sámuel, Héder András, Havancsák József.

Jankó Imre.

Klár Ferenc, Karácsonyi Márton, Karácsonyi Antal, Kaufmann Lajos, Kohut Jakab, Köpf János dr., Kremer József, Klein Ödön, Kiss Sándor, Kerpich Zsigmond.

Lapuska Demeter, Lukács Emil, Lenkovic Nándor, Lukács Sándor.

Márkus István, Mártonfi Viktor, Michelbauer Lajos, Medve Imre.

Németh Mihály.

Pick Ernő, Pölzl Miksa, Páska Ignác, Pataky Hermann.

Róth Zsigmond, Rozsnyai József, Reinhardt Géza, Röth Zsigmond, Rosenberg Mihály.

Steiner József, Szeberényi Gyula, Schwartz Fridolin, ifj. Szücs Mihály, Skorczár György, Spádi Manó, Szirmay Károly, Szabó Albert, Sugár József, Schwartz Hermann, Schliesinger Farkas, Schwartz Lipót.

Taksás Mihály, Tolnai János dr., Tittizer András, Tóth Imre, Tefner Ignác.

Ursz Radó.

Weisz Hugó, Wittenberger Izidor, Vlát István, Weisz József, Wolfner László, Winternitz Jenő, Werner Frigyes, Weisz Bodog, Weisz Jenő, Weisz Árpád.

Zámbó Samu.

A csanádi püspökség vagyona.

Ki lesz a milliók ura?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 6

Dessewffy Sándor püspök elhalálozásával rövid interregnum áll be a csanádi egyházmegye vezetésében. Holnap határoznak afölött, hogy a királyi intézkedés megtörténteig ki legyen az egyházmegye ügyeit intéző vikárius, akire nemcsak a százezrekre rugó hívők lelki gazdagságának, hanem az egyházmegye nagy vagyonának kezelése is várakozik.

A csanádi egyházmegye ugyanis az összes magyar püspökségek között ötödik helyen áll gazdagság dolgában. A nagyváradi, veszprémi, nyitrai és váci püspökségek után következik a csanádi, amelynek összes vagyonértéke két millió 121,250 forint, azaz négy millió 242,500 korona, amelyből ingatlanokban három millió 654,400 korona, ingóságokban pedig 588,100 korona fekszik. A tényleges vagyon azonban — különösen ingatlanokban — sokkal nagyobb, mert a fenti összeg kiszámítása a kataszteri tiszta jövedelem alapján történt. Ez pedig, amint azt

Wekerle pénzügyminiszter korábban hangot tarta, igen ingatag alap, amely a vagyonértéket jóval kisebbnek tünteti fel, mint a miylen.

A csanádi püspökség ingatlanai 12,302 katasztrális holdat t-sznek ki. Ebből 272 hold erdő. A kataszteri tiszta jövedelem évente 188,150 koronára rug.

Készpénzben, kötelezvényekben és követelésekben 1,628,328 korona vagyona van a püspökségnek. Ebből azonban 198,470 korona tartozást kell levonni, hogy a tiszta készpénz vagyon összegét megismerjük. Csupán ennek a vagyonnak a kamatjövödelme 64,420 koronát tesz ki évente.

Amint ezekből látható, a csanádi püspök állása vagyoniilag is nagy felelősséggel járó állás. Milliók fölött rendelkezik a csanádi püspök, eltekintve attól, hogy a püspökségen kívül a csanádi káptalannak is hatalmas vagyona van. Ingatlanban 1,020,368 korona, ingóságokban 408,640 korona értékű ez a vagyon, amelyhez 327,876 koronányi készpénzben és követelésekben fekvő összeg is hozzájárul.

Hogy ki fog ezen vagyon fölött rendelkezni, ki lesz Dessewffy Sándor utóda, azt egyelőre még kombinálni sem lehet, noha máris több nevet hoztak forgalomba. Annyi bizonyos, hogy a magas méltóságot erős magyar érzésű emberre fogják ruházni, mert ezt követelik a politikai érdekek.

A gyámoltalan hölgy.

Kaland a szállodában.

— Az Aradi Közlöny társadalmi írtésűlése. —

Arad, december 6.

Nem mindennapi kalandon volt része a napokban egy budapesti gépgyárat képviselő mérnöknek, B. L.-nek. A mérnök, ki alig néhány napja jött meg ifju nejevel a nászútról, a budapesti gépgyár megbízásából Frankfurtba utazott, egy üzletfélhez. A kupében egy csinos, intelligens és nagyon tartózkodó leánnyal ismerkedett meg, aki, amint az a későbbi beszélgetés során kiderült, szintén Frankfurtba igyekezett, ahol egy nagybácsija várta, ki örökbe fogadja. A hosszú ut alatt egészen összeharagkodtak és sok mindenfeleiről folyt az eszmecsere. Este érkeztek meg Frankfurtba és a leány már előre örült, hogy ismeretlen jöltevéje karjaiba röpülhet és nem győzte a mérnöknek köszönni a szíves társaságot, melyet a hosszú úton nyújtott.

A mérnök megkérte a leányt, hogy engedné meg podgyászának rendezését, amit az huzódás után köszönettel megengedett. Kiszálltak a kupéból, de a leány legnagyobb megrökönyödésére a jó rokon nem várta. A leány kétségbeesetten zokogott. A mérnök vigasztalni igyekezett, ami azonban nehezen ment. Végre is a mérnök jó tanácsal állt elő. A leánynak kocsit fogadott és egy szállóhoz hajtatott, hogy majd másnap a rendőrség segítségével felkutatassák a rokonokat. A leány beleegyezett jobb híján ebbe.

A szállóban a mérnök két külön emeleten akart szobát bérelni, mi ellen a leány tiltakozott, mert félt egészen egyedül lenni és azért két egymás mellett lévő és válasz ajtóval elzárt szobát bérelt a mérnök. A leány kimerültségére való hivatkozással azonnal szobájába ment és lefeküdt, míg a mérnök még vacsorálni, azután pedig kávéházba ment és csak éjfél után tért haza. Midőn szobájába lépett, nyöszörgő hangok ütötték meg fülét, a válaszajtó pedig nyitva volt. A mérnök azonnal rohant a leány szobájába.

— Kisasszony, mi baja van, az istenért?

— Kérek vizet — szült a leány nyöszörögve.

A mérnök odanyújtotta a poharat, mire a leány azt megitta, azután kilépett az ágyból:

— Uram, hogy mer ön egy leány szobájába, egyedül, éjnek idején belépni?

— De kisasszony, mit jelentsen ez?

— Semmit, ha nem ad 500 koronát, zajcsapok, hogy ön erőszakot akart ellenem elkövetni.

— De kérem!

— Semmi, vagy ad 500 koronát, vagy zajcsapok.

A mérnök látta, hogy csapdába került, mit volt mit tennie, odaadta az 500 koronát. Elhagyta a szobát és azonnal a rendőrségre sietett. A rendőrségen először nem adtak hitelt a mérnöknek, de végre is néhány rendőr és egy rendőrtiszt ment a szálóba. Itt azonban a leányt már nem találták. A szálló személyzetének leírása után azonnal nyomozást indítottak és még az éjjel sikerült a leányt elfogni, akiről kiderült, hogy *Chandoir Ellen* marseilli illetőségű nevelőnő és egy nemzetközi széthamosbanda tagja. A mérnök nevét a rendőrség elhallgatja azonban nyomozást indított, vajjon nem követte el a széthamosnő több helyen is hasonló tetteket.

Szegények dolga.

A pénzügyi-bizottság ülése. — A tanítók drágasági pótléka. — Az árvapénzek kamatlába.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, december 6

A szülői bizottságon kívül ma a pénzügyi és a jogügyi szakbizottságok is ülést tartottak.

A pénzügyi bizottság ülésén, amelyen *Vanray Gyula* adóügyi tanácsos elnököt, több érdekes ügy került tárgyalás alá.

(A tanítók drágasági pótléka.)

Az ülése első tárgya a tanítók drágasági pótlék kiutalása iránti kérelme volt. A kérvényt *Marinkovits Peter* igazgató nyújtotta be, de hogy az összes tanítók nevében e vagy csak a saját elhatározásából, az nem volt eldönthető. *Vannay Gyula* azt hozta javaslatba, hogy tegyék át a kérvényt az iskolaszékhez, de a bizottság ezt az indítványt *Révész Adolf*nak felszólalása folytán mellőzte. *Kossuth Pal* felszólalása után a bizottság kimondta, hogy mintán *Marinkovits* a kérvény benyújtására senki által felhatalmazva nem volt, a kérelem elutasítását hozza javaslatba a törvényhatósági bizottságnak.

(Az árvapénzek kamatlába.)

Ezután felolvasták az arra vonatkozó javaslatot, hogy az árvaszék által magánfeleknek kölcsön adott pénzeket, tekintettel a magas kamatlábra, ezentul ne öt, hanem hat percentre adják ki.

Weisz Dávid úgy véli, hogy ha felemelik a kamatlábat, még kevesebben fognak kölcsönt kérni mint eddig.

Domonkos Lajos szerint nem a kamatláb oka annak, hogy a pénz senkinek nem kell, hanem egyrészt a nehézkes eljárás, másrészt, mert a házakra felvett kölcsönt első helyen kell betáblázni.

Révész Adolf azt indítványozza, hogy miután a pénzügyi helyzet folyton változik, maradjanak meg az öt százalékos kamatláb mellett. A bizottság ezt az indítványt elfogadta.

(A szegényügy rendezése.)

Annak idején ismertettük azt az érdekes memorandumot, amelyet az aradi *Összetartás* páholy intézett a városhoz a szegényügy modernebb tétele érdekében. A memorandum több értékes ötletet tartalmaz, amelyek keresztülvitelével a város sokkal hatékonyabban láthatná el szegényeit.

Kilényi János röviden válaszolja, hogy a memorandum főleg a szegényekkel való köz-

ve len érintkezést célozza. A városnak szegényatyákat kellene kiűdenie, akik ellenőriznék a szegényeket és informálnák a hatóságot, hogy hol milyen segélyre van szükség. A készpénz-segély helyett a természetbeni segélyt kellene behozni, mert most a segélykép kiadott összegek nagyrésze a pálinka-kimérésekbe vándorol. A város 76 000 koronát dob ki ezen a címen. Jelenleg olyan a rendszer, hogy egy *András bácsi*, akinek nincsen megfelelő intelligenciája, állapítja meg, hogy ki szorul segélyre.

Weisz Dávid, aki szintén tagja a szegényügyi bizottságnak, úgy véli, hogy az a pár korona, amit a szegények között kiosztanak, jó helyre jut.

Révész Adolf szimpátiával üdvözli a reformjavaslatot. Abban a hiszemben van, hogy jobbra fog vezetni, miután általános tanulmányokon alapul. Reflektálva *Kilényi* szavaira, kijelenti, hogy tagadja, miszerint a várost azt a 76,000 koronát „kiddobta” volna. Sok jót tettek ezzel a pénzzel. Nem baj ha a város a szegényeknek többet ad, mint más városok. Ami az „*Andrások*” illeti, úgy véli, hogy a rendőrlégényeknek is meg kell adni a kellő tiszteletet. Ha a város nagyobb összeget költ a szegényekre, az csak azt mutatja, hogy van szíve. Végül azt indítványozza, hogy a memorandumot nyomassák ki és adják át tanulmányozás végett a pénzügyi bizottság tagjainak.

A pénzügyi bizottság *Révész* ezen indítványát elfogadta és a végül elhalasztotta a memorandum tárgyalását.

(A fegyvertartási jog.)

Ugyancsak ma ülésezett a jogügyi bizottság is, ahol több szabályrendelet tervezet került tárgyalás alá, így első sorban a fegyvertartási jogról szóló tervezet, amelyre egy ízben már foglalkoztak. A kifogások alapján módosított szabályrendeletet a jogügyi bizottság elfogadásra ajánlja a törvényhatósági bizottságnak.

Tárgyalták még a városi csatorna kezeléséről és a vágóhid sterilizáló készülékeinek használatáról szóló szabályrendeleteket is.

SPORT.

+ A tornaegyesület társasestélye. Az Aradi tornaegyesület ma este 8 órakor a Láng testvérek vendéglőjében társas esztélyt rendez.

Gyermekrontó bíró.

A vádlottak padján.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, december 6.

Már hónapok óta tartja izgatottságban a bécsi bírói köröket egy bűnügy, mely tegnap került tárgyalásra a bécsi törvényszéken.

A vádlottak padján egy 57 éves ember ül, *Rischanek József dr.*, ki még nemrégiben vizsgálóbíró volt a bécsi birodalmi törvényszéken s akit számos, súlyos, a közszemérem ellen vétő bűncselekménye miatt a rendőrség letartóztatott.

A szenzációs tárgyalásról Bécsből az alábbiakat jelentik:

Tegnap tárgyalta a birodalmi törvényszék *Rischanek József dr.* volt vizsgálóbíró bűnpörét. A tárgyalás négy órakor kezdődött. A vádlottat, aki zömök, erős, egészen fehér körszakállas férfi, fogházor kíséri be a tárgyalóterembe. Mivel beteg, alig tud a lábán állni, a fogházfelügyelő támogatója egész a vádlottak padjáig.

A vádlott kezével a bírósági asztalra támaszkodva hallgatja végig nacionálóját, melyet ő maga nem tud bemondani.

A vádirat felolvasása után *Rischanek dr.* alig hallható, könybefult hangon mondja: Részleteiben nem, de általánosságban töredelmesen vallom meg bűnösségemet.

Az elnök: Hogy van az doktor ur, hogy ily nagyműveltségű férfi, mint ön, ki ilyen állást töltött be, s akiben a helyes és nem he-

lyes iránti érzék második természeté válhatott volna, ilyen irányba tévedjen?

Rischanek dr.: Igazán nem tudom. Megborzadok bűnöm nagyságától, de nem tudom, hogyan követhettem el azt.

Az elnök: Önben mások határozottságot és nagy energiát láttak. Mért nem használta fel ezen két jellemtulajdonságát gerjedelmének elfojtására?

Azután az elnök megkérdezi a vádlottat, hogy miért került a bíróság elé, mikor még nem volt vizsgálóbíró és éppen pappá akarták felszentelni. Erre *Rischanek* elmondja, hogy nevelő volt egy családnál és az idősebb leánybelésszeretett. A leány miatt azután kilépett a papirendből és jogi tanulmányokba kezdett, hogy megnősülhessen. Időközben a leány férjhez ment egy kereskedőhöz, mire *Rischanek* felkereste a családot, melyre rá akart ijesztetni, hogy felfedezi egy titkukat, mire zsarolásért vádat emeltek ellene.

Az elnök: Hivatalos helyiségében egy kislányt felemelt íróasztalára és vele erkölcstelen dolgokat művelt.

Rischanek dr.: Nem emlékszem.

Az elnök: Ön, mint bíró, mint árvaszéki ülnök és mint gyám visszaélt hatalmával és az önbe vetett feltétlen bizalommal. A zárdákban és kolostorokban vasárnaponként a kislányokat a lakására vitte, sétált velük és kávéházakba vezette őket.

Rischanek dr.: Csak karácsonykor, husvétkor és nagyobb ünnepek alkalmával.

Az elnök: Ön egy képet mutatott a gyermekeknek melyen a meztelen Ádám és Éva voltak. Ezzel beszélt rá a gyermekeket, hogy isten akarata, hogy úgy történnék...

Rischanek dr.: (Hallgat)

A védőügyvéd néhány kérdésére a vádlott kijelenti, hogy tizenkét év óta kerülete a nőt. A nőktől — ugymond — általában undorodott.

A tárgyalás további folyamán szóba került a vádlott vallásossága, kiből már a zsenge ifjúságban nagy szeretet ébredt a vallás misztériumai iránt. Azután előadja, hogy öt év óta csak ülve aludt, alig egy keveset, ugyszólván senmit.

Ezután került a sor két levélre, melyet a meggyalázott kislányok írtak a főnöknőnek, s melyek alapján letartóztatták *Rischanek*et. Az első levelet nem lehet itt reprodukálni. Megdöbbentő aljasságokról szól.

A másik levél így hangzik:

„Mélyen tisztelt Bárónő! Kívánságára közlöm önnek, hogy 1904. karácsonyán a gyám urnál voltam, ki el akart csábítani. Én vonakodtam. Másnap ismét. Mély fájdalom fog el, ha fel kell ujtanom, amit el akartam felejteni. De meg kell tennem, mert tudom, hogy sok gyermek sorsa függ ettől. Nem tudtam, hogy bünt követtem el. Ne gondoljon rosszat felőlem. Hálás védenca.”

A két levél felolvasása után bevezetik a tanuként beidézt leánykakat, kiktől csak annyit kérdeznek, hogy *Rischanek dr.* követette el velük szemben illetséget? Azután rögtön kivetik a gyermekeket. A tárgyaláson megállapítják azt is, hogy mielőtt *Rischanek* a bűntényt elkövette volna, mindig *imát mondott a leánykakkal.*

Azután az orvosi véleményekre került a sor, melyek egybehangzóan megállapítják a nagyfokú neuraszténiát és az abnormális hajlamot, de sem elmezavarodottság, sem öregségi hülyeség nyomait nem találták a vádlotton.

A tárgyalást elhalasztották, hogy a védőkérelmére meghallgassák a magasabb orvosi tanács véleményét.

Dessewffy Sándor a ravatalon.

Előkészületek a temetésre.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 6.

A csanádi egyházmegye elhunyt püspöke most, amikor e sorokat írjuk, utban van a gyászbaborult rezidenciája felé. Holnap, szombaton reggel érkezik meg a holttest Temesvárra, ahová az egyházmegye minden felekezeti lakójának részvéte kíséri az életében példátlan népszerűségű főpapot. A temetési előkészületekről s a részvét nagyarányú megnyilatkozásáról alábbi tudósításunk szól:

A ravatal.

Dessewffy Sándor v. b. t. tanácsos, csanádi püspöknek holttestét budapesti, Hegedüs Sándor-utca 9. sz. a. palotájában pompás ravatalra tette az Entreprise intézet. Az egyemeletes, izléses építésű palota belsejét a gyászpompa uralja. Kívül csak a kapura nehezedő drapéria és az Entreprise díszruhás ajtónállója hirdeti, hogy az állandóan csöndes főuri lak gazdája odabenn ravatalon nyugszik. A kapualját, a kanyargó lépcsőházat fekete posztó fedi, melyet itt-ott a megboldogult színes püspöki cimere díszít.

Fenn az emeleten egy gyászpompával ellátott szobából nyílik a ravatalos terem. Tele van délszaki virágokkal. A pálmák, babérok egész erdeje veszi körül a baldachinos katafalkot, melyen nyitott görögdiszű ércszarkofágban, püspöki ornátusban, hófehér csipkés selyemleppel letakarva nyugszik az elhunyt. A koporsó lábánál imazsámoly áll, rajta lobogó gyertyák között csillogó feszület. Az imazsámoly mellett két oldalt két biborparna van, az egyikén díszes kötésű miséskönyv és rajta a megboldogult püspöki kalapja, a másikon ragyogó érdemrendjei.

A ravattal szemben egy fapadon ülve állandóan két apáca imádkozik. Lenn a lépcsőházban balomra gyűl a koszorú, noha a legtöbbet egyenesen Temesvárra szállítják. Ma délig a kiterjedt és előkelő rokonságon kívül a főrendház is küldött koszorút.

A palotába ma társadalmi életünk előkelőségei közül igen sokan ellátogattak, igaz részvétnélkül kifejezést adni. Az érkezőket Pacha Ágoston címzetes kanonok, az elhunyt titkára fogadta. A kondoleáló levelek is sűrűn érkeznek. Részint levélben, részint személyesen fejezték ki részvétnélkül: Ő felsége kabinetirodája, Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter, Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter, Dessewffy Aurél, a főrendház elnöke, Berzeviczy Albert, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, Molnár Viktor volt temesmegyei főispán, a Budapesten időző főpásztorok és sokan mások. A kondoleáló is nagyobb-részt részvétirataikat a csanádi káptalanhoz intézik. A halálesetről gyászjelentést nem adtak ki.

A halott utja.

A halottat ma délután 3 órakor szentelték be a Hegedüs Sándor-utca 9. szám alatti lakásán. A szertartást Várossy Gyula dr. kalocsai érsek végezte fényes papi segédlettel. A pompát emelte az, hogy a szokott kar helyett, a budapesti középponti papnevelő intézet növendékei, a kispapok énekeltek a gyászdalokat. A beszertelés után az entreprise díszfurgonján a nyugati pályaudvarra vitték a holttestet és onnan az esti vonattal Temesvárra szállították.

A koporsó szombaton reggel érkezik Temesvárra; a pályaudvarról egészen csendben

viszik be a koporsót; a Szt. Margit temetkezési vállalat ezután az aula elsőemeleti csarnokában felravatalozza.

A temetés hétfőn d. e. 9 órakor megy végbe. Németh püspök a palotában díszes papi segédlet mellett beszerteli a ravatalt, mely után a székesegyházba viszik a koporsót, ahol újra felravatalozzák és requiem után a püspök földi maradványait a székesegyházi kriptába helyezik örök nyugalomra.

Németh püspök ma körlevelet adott ki a papokhoz, melyben az egyházmegyét ért mély gyászt jelenti és in ézkedéseket tesz az egyházmegyében követendő gyászszertartásokról.

A káptalan szombaton tartandó ülésében intézkedik a vikárius megbízásáról.

Makóról táviratozzák nekünk: Dessewffy csanádi püspök halála alkalmából a makói egyháztanács rendkívüli gyűlést tartott. Vertán István elnök méltatta az elhunyt püspök érdemét és annak a mélységes gyásznak adott kifejezést, amely a csanádi egyházmegyét a püspök elhunytával érte. A gyűlés kimondta, hogy a temetésen képviselteti magát Kayser Lajos plébános és Hervay alispán által, a koporsóra koszorút tétetnek. A középületeken és a püspöki rezidencián gyászlobogók lengnek.

A részvét.

A püspök elhunyt alkalmából a részvét-táviratok özöne érkezett a temesvári káptalanhoz.

A király Németh József püspöki koadjutorhoz a következő részvét-táviratot intézte:

Nagyságos és Főtisztelendő
Székeskáptalan

Temesvár.

Ő császári és királyi Felsége a Főtisztelendő székeskáptalan érdemű főpásztorának halála által ért veszteségében osztozik és ez alkalommal legbensőbb részvétét nyilváníttja.

Ő császári és királyi Felsége
kabinetirodája.

Wekerlé Sándor miniszterelnök távirata a következő:

Engedje meg Méltóságod, hogy azon súlyos veszteség alkalmából, mely az egyházmegyét nagyméltóságú Dessewffy Sándor elhunytával érte, őszinte fájdalommal adjak kifejezést, egyben kérve Méltóságodat, hogy mélyen érzett részvétemet a székesegyházi káptalan előtt is tolmácsolni sziveskedjék.

Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter:

Őszinte fájdalommal értesültem Dessewffy Sándor püspök ur elhunytáról. Fogadja Méltóságod a megdicsőült halálával az egyházat és hazát egyaránt ért veszteség alkalmából legmélyebb részvétem nyilvánítását.

Részvét-táviratot küldöttek még: Justh Gyula, a képviselőház elnöke, Náray Lajos al elnök, Dessewffy Arisztid háznagy, Letics György dr. temesvári gör. kel. püspök és még számosan.

A káptalan a püspök elhunytáról gyászjelentést adott ki, Németh József püspök pedig pásztorlevelet intézett az egyházmegyey pap-ságához.

TANÜGY.

(—) Az Aradmegyei Kisdiednevelők Köre folyó hó 8 án d. e. fél 10 órakor rendkívüli gyűlést tart a kasza utcai városi ovodában, melyre az egyesület tagjait tisztelettel meghívjuk. Tárgysorozat: Az 1891. évi XV ik törvény cikk módosítása, amelyben különösen a következő pontok megbeszélése fontos reánk nézve: Fröbel rendszer eltörlése, helyébe a ma-

gyar nevelési rendszer. Fizetésünk rendezése. Szakfelügyelet. Nyári szünet. Ovodal létszám. Dajka kérdés Kérjük a t. tagokat, hogy saját jófelfogott érdekükben mindannyian jelenjenek meg. T. Kornis Ilona elnök. Fürst Matild titkár.

(—) Gondozónői tanfolyam. Január 1 én 6 hónapig tartó gyermekgondozónői tanfolyam nyílik meg az aradi állami gyermekmenhelyen. A kurzusra jelentkezhetnek oly intelligens 18—30 éves korban levő nők, kik négy polgárról, vagy legalább 6 elemi osztályról szóló iskolai bizonyítvánnyal bírnak. Kik e tanfolyamban részt óhajtanak venni, okmányaikkal felszerelt folyamodványukat folyó hó 20 ig nyújthatják be a menhely igazgatóságához.

A szinügy reformja. Elutasított javaslat.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 6.

Erdekes ülése volt ma délelőtt a város szinügyi bizottságának. Ma tárgyalta Lukácsy Lajosnak lapunkban már részletesen ismertett reformjavaslatát, amely a szinügyi bizottság újja szervezését célozza. A javaslat egyik legérdekesebb pontja az, amelyben Lukácsy részletesen kifejti, hogy üdvös és a szinügyi viszonyokra kedvező hatással volna, ha a bizottság tagjai nemcsak a törvényhatósági bizottságból kerülnének ki, hanem olyanokat is beválasztanának a bizottságba, akik bár nem tagjai a képviselő testületnek, mint a szinügyek alapos ismerői rá szolgáltak arra, hogy tanácsaikat meghallgassák. Javaslataiban felvetette továbbá Lukácsy, hogy a szinügyi bizottságnak nem kell páholyt rendelkezésére bocsátani és e részben nagyváradi példára utal.

A szinügyi bizottság ülését Varjassy Lajos polgármester nyitotta meg. Lukácsy Lajos javaslatának felolvasása után Múlek Lajos szólt fel. Mindenek előtt kijelentette, hogy ő is, valamint a szinügyi bizottság köszönettel tartozik Lukácsy Lajosnak, amiért oly élénk érdeklődéssel viseltetik a szinügyek irányában és általa helyesnek tartott reformeszmékkel lépett elő. Ezután rátért a javaslat bírálatára. Véleménye szerint nem szükséges a szinügyi bizottságnál új szabályrendeletet kidolgozni. Nem helyesli Lukácsy Lajos javaslatának azon részét, hogy a szinügyi bizottságba a törvényhatósági bizottságon kívül állók is bevonassanak. Vannak — ugymond — fontosabb bizottságok is, ahol azok a szakemberek, akik nem tagjai a törvényhatósági bizottságnak, előnyösen értékesíthetnék tudásukat. Am ennek dacára nem tagjai a szakbizottságoknak, amelyek a törvény szerint felelősséggel tartoznak a törvényhatósági bizottságnak. Ha más szempont nem is, ez az egy megakadályozza a reform életbe lépését, miután a kívül állók nem vonhatók felelősségre.

Vannak a városban kitűnő jogászok, akik a város jogügyei körül nagy szolgáltatásokat tehetnek, vannak kitűnő mérnökök, akik a szakbizottságokban szintén jelen és szerepet vállalhatnak. De sem azok a jogászok, sem azok a mérnökök, akik a törvényhatósági bizottságon kívül állnak, nem tagjai a szakbizottságoknak, azért nem tartja helyénvalónak, hogy éppen e kevésbé fontos bizottságba fogadjanak be kültagokat.

Nem helyesli Lukácsy Lajos indítványának azon részét sem, hogy a szinügyi bizottságnál vonassék meg a páholy. Az ország összes városában van páholya a szinügyi bizottságnak. Igaz ugyan, hogy Nagyváradon nincs, de ott viszont a polgármesternek van páholya, ahova a szinügyi bizottság tagjai is bejárnak. Szüksé-

gesnek tartja a színügyi bizottság páholyának fentartását azért is, mert gyakran előfordul, hogy a városnak illusztris vendégei vannak, akiknek egy telt ház esetén nem lehet bemutatni a színházat. Részint erre is szolgál a színügyi bizottság páholya, de főleg dokumentuma annak, hogy a város protektorátust gyakorol a kulturális intézménnyel szemben.

Ami Lukácsy azon indítványát illeti, hogy azok, akik a színházzal bármilyen összeköttetésben vannak, ne lehessenek a színügyi bizottság tagjai, ezt a maga részéről is helyesli, de az indítvány mindaddig nem vihető keresztül, míg a városok inkompatibilitási ügyeit törvényhozásilag nem rendezik.

Végül ismételtén is elismerését fejezvé ki Lukácsy Lajos lelkes jóakarataért, azt indítványozta, hogy a javaslatot mellőzzék.

A színügyi bizottság Múlek Lajos ezen indítványát elfogadván, kimondta, hogy a közgyűlésnek a reformjavaslat mellőzését hozza javaslatba.

Azután Varjassy Lajos bejelentette, hogy Avarffy Géza *Birike* címen egy darabot nyújtott be a színházgátnak, aki ezt a darabot elolvasás végett kiadta a színügyi bizottságnak. Szendrey Mihály színházgátnak konstata, hogy a darab jó, előadásra alkalmasnak tartja, de arra kérte a színügyi bizottságot, hogy tekintettel arra, miszerint a darab iránt valószínűleg nagy érdeklődés fog megnyilvánulni, ezt a társaság nyári színházban adhassa elő.

A színügyi bizottság, tekintettel ezen komoly és fontos körülményre, teljesítette a színházgátnak kérelmét.

Botrány

a polgári leányiskola előtt.

A gyanú cilinderes ur.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 6.

Alapos a gyanú, hogy Aradon egy jól szervezett szövetség működik, amely a cilinderes végleges kiirtását tűzte ki célul maga elé. A mióta ugyanis megirtuk, hogy a Tabajdy-utcában, a polgári leányiskola előtt, egy cilinderes ur különféle szemérmelenségekkel rémitgeti az iskolás leányokat, azóta mindenki gyanakodva néz a cilinderes urakra és maholnap odafejlődik a dolog, hogy Aradon a cilinder épp olyan megbélyegzett ruhadarab lesz, mint például Berlinben — a fehér nadrág.

Ma délből is hatalmas ribillió támadt a Tabajdy-utcában egy fényesre vasalt kürtőkalap miatt. Az iskola tanárnői ugyanis már előzőleg figyelmeztették a tanuló leányokat, hogy amennyiben megszólítja őket valaki, vegyének rendőri segítyt igénybe. Természetes, hogy ez az utasítás és az iskolában szállongó, gyermekesen kiszínezett rémmesék alaposan felizgatták a gyereklányok fantáziáját annál is inkább, mert a szóbanforgó cilinderes ur halatlan vakmerőséggel még az *ügy hírlapi szelvéstetését követő napon is megjelent az iskola előtt és megismételte gyalázatoskodásait.*

Ma délből, amikor a leánykák éppen előadásról jöttek, egy aradi uriember gyanútlanul sétált az utcán, minden rossz szándék nélkül. Amikor a leányok megpillantották és észrevették, hogy cilindert visel, az egyik leány — talán tréfából — elkialtotta magát:

— Ez az az ur!

Ez a kijelentés elképzelhetetlen hatást idézett elő. A kisleányok sikoltozva, segítségért kiabálva szaladtak szét. A hangos kiáltásra a szomszédos házak lakói közül is többen elősiettek, úgy, hogy a szóbanforgó uriem-

ber jobbnak látta a gyors távozás terére lépést. Sietve befordult az Erzsébet-körrre és eltűnt az egyik kapualjban.

Ezalatt a csoportosulás egyre nőtt. Miután azonban a cilinderes ur már nem volt jelen, nagy zavar támadt s a harcias csoport csakhamar szétoszlott.

A rendőrség mindenesetre meglehetősen, hogy az iskola elé őrt állítson, nehogy az ilyen kínos jelenetek és utcai botrányok megismétlődjenek. Sajátságosnak találjuk, hogy amikor egy elvetemült ember tervszerű gyalázatoskodásairól van szó, a rendőrség nem tartja szükségesnek az illető kikutatását. A szülőknek és a gyermekeknek egyaránt érdekükben van, hogy a rendőrség ügyeljen az iskola tájára és akadályozza meg úgy az ismeretlen ur üzelmét, mint az ártatlan emberek esetleges inzultálását.

A horvát zavar.

Justh Gyula segítsége.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 6.

A mai nap ismét a horvátok napja volt. Mivel azonban Justh távol van a fővárostól, Návay elnököt és ez sorra megvonta tőlük a szót. A horvátok erre a parlamentárizmus történetében eddig nem ismert orvosláshoz fordultak: táviratot küldtek Justh elnöknek tornyai birtokára, arra kérve az elnököt, hogy jöjjön vissza a fővárosba és vegye át az elnökség vezetését.

Kossuth Ferenc ma szükségesnek látta, hogy magához rendeljen egy újságírókat és meginterviewoltassa magát, hogy reflektálhasson a disszidensek által ellene felhozott vádakra.

A horvátok Justhhoz.

A mai ülésen Návay Lajos alelnök ismert álláspontjából kifolyólag nem engedte Babics-Gyalszki Ljuba képviselőt horvát nyelven a házszabályokhoz felszólalni. A horvát képviselők rendkívül elkeseredtek az alelnök erőszakossága miatt és a következő táviratot küldötték a birtokán időző Justh Gyulának:

Nagyméltósága

Justh Gyula urnak,

a képviselőház elnökének

Tornya.

Návay alelnök első szónokunktól, Babics-Gyalszki Ljubától csak azért vonta meg beszéde elején a szót, mert azt magyarázta, hogy a tárgyalás alatt levő magyar-osztrák egyezség kötésénél nem vétetett figyelembe Horvátország közjogi helyzete. Babics ezért szót kért a házszabályok 215. pontja alapján, de alig, hogy beszélni kezdett horvátul, az alelnök megvonta tőle a szót. Ugyanazt tette mindazon képviselőtársainkkal, akik horvátul kezdtek beszélni a házszabályokhoz. Végül kijelentette Návay elnök, hogy ha a jövőben is horvátul fogunk beszélni a házszabályokhoz, azt provokációnak fogja tekinteni és hogy ezért minden egyes szónokunkat a mentelmi bizottság el fogja utasítani. Az alelnök ezen kijelentésével mi provokálva letünk, mert ezzel kétségbe vonja, hogy ezen országgyűlésen Horvátország képviselői vagyunk. Ezen törvényteleniség-

nek és erőszakosságnak csak Nagyméltóságod vehet véget, mint a magyar képviselőház elnöke, miért is ezt tudomására hozzuk.

Medakovic Bogdan

és 26 társa.

Nem valószínű, hogy Justh Gyula visszautazik Budapestre és átveszi az elnöklést, annál is inkább, mivel hétfőn Makón lesz jelen a függetlenségi párt értekezletén.

Návay nyilatkozik.

Az ülés végén egy hírlapíró kérdést intézett Návay alelnökhöz, hogy miként vélekedik a horvátoknak Justhhoz küldött táviratáról.

Návay azt mondotta, hogy az ő álláspontja abban a kérdésben, hogy megengedhetők-e horvát felszólalások a házszabályokhoz, nem változott. Az, hogy vajon összeegyeztethető-e a parlamenti illemmel a horvát képviselők eljárása, más kérdés. Ő maga az egész ügyet nem veszi komolyan és a horvátok eljárásával nem törődik.

A képviselőház folyosóin szintén elítélték a horvátok eljárását.

A horvát bán a fővárosban.

Rakodczay Sándor horvát bán, aki ma reggel Budapestre érkezett, egy hírlapíró előtt a lemondásáról elterjedt hírekre nézve a következőleg nyilatkozott:

— Nagy meglepetéssel olvastam egyes reggeli lapokban, hogy én a báni méltóságról lemondottam volna. Ez nem áll és az sem igaz, hogy az unionistákkal való tárgyalások eredménytelenül végződtek volna. Ernyedetlenül dolgozunk azon, hogy a helyzetet kibogozzuk, a horvát országgyűlést is a helyzet megoldása érdekében hívtuk össze. Maga a politikai helyzet ez idő szerint változatlan. Ha a horvát országgyűlésen nem mennek a dolgok rendben, akkor én mindjárt egy második királyi kéziratot olvastatok fel. (A bán ezzel a tartománygyűlés feloszlására, esetleg hosszabb időre elnapolására céloz.)

Kossuth a helyzetről.

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter ma egy hírlapíró fogadott, aki előtt hosszasan nyilatkozott a kiegyezési kérdésekről és főképp arról, hogy a státuskvó fentartása az országra nézve káros és veszélyes volna. A státuskvó mellett lehetetlenné válnék 1917-ben az önálló vámterületre való áttérhetésnek szerződészerű biztosítása és a nemzeti bankot sem lehetne a kellő időre biztosítani. Most husz olyan lejárati nélküli vám- és kereskedelmi szerződés van, amelyek a közös vámterület alapján lettek kötve és amelyek Magyarország részéről fel nem mondhatók, hacsak e felmondáshoz Ausztria is hozzá nem járul. Éppen ezt a hozzájárulást kellett tehát biztosítani. A státuskvó fentartásával elvesztette volna az ország mindazt, amiért érdemes volt nagy árt fizetni, hogy t. i. Magyarország örendelkezési joga érvényesítésének teljes birtokába jusson és hogy ezt Ausztria is szerződésileg elismerje úgy az önálló vámterület, mint a magyar nemzeti bank tényleges felállithatására nézve. Lettek volna a státuskvónak más hátrányai is, első sorban az a nagy krízis, amely bekövet-

kezett volna akkor, ha Ausztria megkezdte volna ellenünk a guerilla harcot.

Midőn a mostani ellenzék az én régi beszédeimből részleteket olvas fel, nagyon téved, ha azt hiszi, hogy engem azokkal ellenzésbe hoz. Amennyiben e beszédek az önálló vámtérület felállításának elvét és kívánatos voltát hirdetik, azokat akár szószert is elmondanám újra. Csakhogy az akkori helyzet semmiben sem hasonlít a mostanihoz. Ami a függetlenségi párt állásfoglalását illeti, ez abból a helyzetből folyik, amely a koalíció hatalomra jutásának szükséges, lojális és becsületes következménye. Aki gáncsolja a függetlenségi pártot azért, hogy nem szegi meg a szövetséges pártokkal kötött megállapodásokat és nem érvényesíti akaratát, mint képviselőházi többség, az megfélemledik arról, hogy milyen helyzet tette szükségessé a kormányzás átvételét és hogy mily óriási bonyodalmak állanak be, ha a kitűzött cél elérése előtt a függetlenségi párt széttöbbszörösködne a megegyezést.

Minisztertanács.

Ma délután öt órakor a budai miniszterelnöki palotában minisztertanács volt, amelyen a folyó ügyeket tárgyalták. A minisztertanács foglalkozott azonkívül a horvát kérdéssel is, amit bizonyít az, hogy a konferencián *Rakodczay* Sándor horvát bán is részt vett. Foglalkozott azonkívül a minisztertanács az Amerikából visszatérő munkások munkaközvetítésével és megbizta a földmívelésügyi minisztérium munkaközvetítési osztályát, hogy az összes állami, ipari és gazdasági munkálatokra elsősorban ezen munkásokat alkalmazza. Azon esetben, ha ez nem lenne elegendő a munkások foglalkoztatására, felhatalmazza a szakminisztériumokat újabb sürgős közmunkák eszközölésére, amelyre nézve a kellő költségeket a minisztertanács meg is szavazta.

EGYESÜLETI ELET.

(*) Az aradi foto-klub folyó évi december hó 11-ik napján este 8 órakor a polgári fiúiskola fizikai előadó helyiségében (főbejárat jobbra) gyakorlati előadást tart.

Buzogányiné a napról.

*

Majdnem pont éjjel volt, amikor beérkezett *Buzogányiné* ónagysága levele.

— Olvastam azt az izetlen szójátékot, — írja ónagysága — amelyet az a bizonyos szocialista ur követett el és amely az én elegáns, szürke zsurboamat egy közönséges burzsoához hasonlítja. Az efajta tiszteltenségeket, dacára a késő éjjele (szégyelem ezt a szót leírni) óráknak, kikérem magamnak.

Egyébként most jövök a színházból, miután *Kisfaludy* Károly ur, a hadnagy személyesítője, sokáig folytatta a passzív-rezisztenciát. Én az uramat már régen nyakonütöttem volna, pláne ha helyettem *Kállay* Jolánnal mulat. De az a *Wlassák* Vilma egy nagyon jó nő, ő sokáig elnézte. Különbben igaza volt *Szathmáry* Árpádnak, aki az első felvonásban felelősségre vonta *Zalay* Margitot, hogy mért nem próbálta ki előbb *Kisfaludy* Károlyt. Akkor kistült volna, hogy az utóbbi hazudik és a passzív-rezisztencia csak svindli, amiről *Kállay* Jolán tehetne tanuságot, akinek nagyon tetszett a *Kisfaludy* Károly.

Egyébként kijelentem, hogy nem a „Varázskeringő” miatt mentem a színházba, hanem mert egy páholyra voltam kíváncsi. Az uram révén érte-

sültem ugyanis, hogy a pénztárca ügyi bizottság ma valami páholyt az indítványát tárgyalta, amely a szegényekről szól. Kiváncsi voltam, hogy miképpen néz ki egy olyan páholy, amely efajta izléstelen-ségre képes. Hogy nem földszinti páholy, azt bizonyosra vettem, miután ilyenre csak a kevésbé előkelő második emeleti páholyok képesek. A színházba érve, nyomban meg is kértem az uramat, hogy mutassa meg. Ő azonban egy nagyon ideges ember, miért is így válaszolt:

— Ugyan ne blamáld magad, hiszen az egy szabadkőműves páholy.

— Hát már a kőműveseknek is szabad a páholy? gondoltam dühösen. Na hát akkor ezentul nem járok páholyba. Meg is hagytam az uramnak, hogy földszinti jegyet váltson. De ha oda is betolakodnak a kőművesek, én, istenemre elfogok ájulni. Holnap mindjárt meg is vezem az ájuláshoz szükséges *necessaire-t*, amelyet az *Ördög* második felvonásában *Hegedüs*, illetve *Szendrey* uraktól láttam. Nagyon csinos *necessaire*, érdemes elájulni.

A színházban értesültem arról is, hogy a városházán ma tárgyalták a fegyvertartási jog megszorításáról szóló szabályrendeletet. Engem ez nem érdekel, mert én már alaposan megszorítottam az uramat és kicsavartam a kezéből az utolsó fegyvert is, amely rosszul sült el. Nem szeretem az efajta fegyvereket, miért is helyes, ha megszorítják őket. Be kell tiltani a fegyverviselést, amely majdnem lehetett enné tette, hogy a *Varázsat* (rövidítés a lá: autobusz) előadják. Egyébként *Kállay* Jolán nagyon jó volt és megfelelt a *Kisfaludy* Károly ur izlésének is.

Ki kell jelentenem szerkesztő ur, hogy *Marinkovits* Péter urat rendkívül sajnálom. Ő egy szegény tanító, aki a feleségével együtt mindössze — a tollam nem szokott hozzá, hogy ilyen csekély összeget írjak le — 5800, mondja szerkesztő ur: ötezernyolcszáz korona fizetést huz. Ebből igazán mondom, csak egy szakácsnét lehet tartani, igaza van tehát, ha drágasági pótlékot kér.

Hogy a pénztárca ügyi bizottság miért utasította mégis vissza, azt nem tudom. Az, hogy a többi tanító nem hatalmazta fel, nem lehet ok. Engem se hatalmazott fel az uram, hogy a legújabb mesés — megfogja látni szerkesztő ur — kalapomat megvegyem, mégis ő fogja kifizetni. Az, hogy a börtén csekély kétszáz ezer koronát vesztett, nem lehet ellenem fegyver, miután a fegyverviselési jogot megszorították.

Hogy *Marinkovits* a pénztárcaügyi bizottság mégis elutasította, az soking. Nekem az a bizonyos ötezernyolcszáz korona még egy szakácsnéra is kevés. Az én szakácsném, tudtommal hatezer koronát vág zsebre évente tudtom nélkül pedig tizenkétezer koronát. Nem is értem, hogy akadt szakácsné, aki *Marinkovits* urhoz beállt. Talán tekintettel volt tanító voltára és ezért elégszik meg az ötezer nyolcszáz koronával. Nagyon sajnálom azt a szegény szakácsnét és ezen az uton hívom fel *Marinkovits* urat, hogy engedje át nekem.

A k. férjem egy éjjeli kirándulása folytán értesültem, hogy a fórumon most a viziművek vannak. A k. férjem ugyanis tegnap éjjel két órakor jött haza.

— Hol voltál? kérdeztem.

— A viziművek tárgyalásán — válaszolt.

Nem akartam hinni neki, de miután ma egy k. ismerősöm tudomra adta, hogy k. férjem tegnap éjjel sok vizit adott le, most már elhiszem. Csak az ellen emelek kifogást, hogy a viziműveket az éjjeli (pardon) órákban tárgyalják.

Buzogányi ónagysága fenti levelére válaszunk a következő:

Mélyen tisztelt Nagyságos Asszonyunk! Tudja e, mi a különbség az ön levele és három tucat ing között?

Semmi. Mind a kettő soking.

Kezeit esőkolja: —nyi.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: Varázskeringő, operette. (Bérlet B.)
Vasárnap: Délután: A drótosztó, operette. Este: Varázskeringő, operette. (Bérlet C.)

Varázskeringő.

(Operette 3 felvonásban. Irták: Dörmann és Jacobsohn. Fordította: Mérei Adolf. Zenéjét szerette: Strauss Oszkár. Bemutató előadás.)

A Vig özvegy páratlanul álló nagy sikere óta, egyetlen operettet sem előzött meg olyan reklám és olyan várakozás, mint Strauss Oszkárnak nagy hirre vergődött operettjét, a *Walzertraumot*. Bécsben már agyonjátszották, míg végre Varázskeringő címmel eljutott hozzánk is.

Az ember nagyon furcsán van minden nagyhirű darabbal. Vagy nagyon sokat vár tőle, vagy előre bizalmatlan és még a bukás sem lepi meg. A Varázskeringő rosszabb a hírenél, de sokkal jobb, mint a legtöbb új operett.

Ha egyforma izlésünk volna a bécsiekével, úgy mi is tudnánk rajongni a bécsi Gassenhauerokért, a női zenekarok gorombaságáért, a szellem nélküli drasztikumokért, mert magában a librettóban igazán nincs semmi, ami ennek a darabnak a sikert biztosíthatná. A zene azonban — bár az is telivér bécsi muzsika — általános tetszésre számíthat. *Strauss* Oszkár a komponista, *Lehár* mellett ma a legizmosabb operett szerző. Egymást kergetik a fülbemászó valzerra épített melódiák. Hangszerelése is kiváló és ha a Varázskeringőnek mindenütt sikere volt, az csakis a zeneszerző érdeme. A darab fordításáról is érdemes említést tenni, mert a varázskeringőéhez hasonló izléstelen, durvaságokkal telt fordítást keveset ismerünk.

A Varázskeringő sovány meséjét talán felesleges is volna megírni, hiszen már mindenki ismeri. Különbben is pár szóban elmondható. XIII. Joachim uralkodó leánya Helena elveszi Niki hadnagyot, aki herceg lesz. Niki még a nászéjszakán megszökik, hogy egy női zenekar primásával, Francival mulasson. Franci pompásan játsza a varázskeringőt, melybe Niki halálosan szerelmes. A fiatal asszony az egész udvarral Niki keresésére indul, megtalálják Francival, aki aztán megtanítja a hercegnőt hódítani.

Szóval van ebben a darabban minden, ami egy operetthez kell, még varázskeringő is. A darab Aradon is sikert aratott, amihez a jó előadás is hozzájárult.

Végtelen bájos, temperamentumos volt *Kállay* Jolán Franci szerepében. *Faludy* derekasan megállta a helyét Niki szerepében. A varázskeringőt meg kellett ismételnie.

Wlassák Vilma Heléna szerepében gyönyörűen énekelt és sok tapsot kapott. *Zalay* Margit kedvesen játszott és énekelt. Pompás figura volt *Szathmáry* Joachim, és *Leövey* Lotár szerepében.

A rendezésnél figyelembe kellene venni, hogy még egy operette királyi udvarában sem lógnak egy csillagos katona orvosok tábortáborában és az ulánus tiszti küldöttségben lakájöltözékben nem lehet résztvenni.

Az ének és zenekar szintén hozzájárult a sikerhez. A Varázskeringő gyönyörű zenéjén még sokat és sokszor fog mulatni az aradi publikum.

H. G.

* Uránia színház. Az ország egyetlen mozgókép színházában sem mutatnak olyan változatos műsort, mint az aradi Uránia színházban. Eltekintve attól, hogy nap nap után újabb képekkel tarkítják a műsort, minden harmadik napon teljesen új képek szórakoztatják a

a köszönetet. A legújabb műsor szombaton kerül bemutatásra. A mulatságos képek mellett, kiválóan sikerült természetutáni felvételek tartják a műsort. Nagy érdeklődésre tarthatnak számot a *Koppenhágát* bemutató, a legutolsó időben annyiszor aktuális volt *Casa-Blancában* készült mozgóképek, Nagy szórakozására fog szolgálni a közönségnek a *Japán fogságban* című eredeti felvétel. Napról-napra több híve van az Uránia színház kiváló programjának, melynek állandó tartítása képezi az Uránia színház igazgatóságának legfőbb gondját.

Az új plébániatemplom.

Négyszázezer koronás alap.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 6.

Abból az alkalomból, hogy *Desseffy Sándor*, az elhunyt csanádi püspök, a templomépítő egyesület fővédnöke az aradi plébánia templom alapja javára végrendeletileg 40,000 koronát hagyományozott, jelentős mértékben haladt előbbre a második plébánia felállításának ügye. *Müleik Lajos dr.*, az aradi r. kat. templomépítő egyesület intéző elnöke még e hó folyamán össze fogja hívni a nagybizottságot, hogy a további teendőkre nézve megállapodás történjék. A nagybizottság határozni fog a második templom helye, a felállítandó plébánia személyzete és egyéb ezzel kapcsolatban álló kérdések tárgyában.

Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy Arad városa már a múlt század negyvenes éveiben mintegy 40,000 koronát kezelt a templomalap céljaira. Ezen összeget azonban az akkori polgármester, *Horváth Ádám* az abszolutizmus idején, mikor *I. Ferenc József* nevével az országban tett körutja alkalmával Aradmegyét is érintette, a császárnénak átnyújtott ajándéokra, egy remekműű toalett-asztalára fordította. A polgármester ezen tette a tanács megkérdése nélkül történt, de a dolgon változtatni már nem lehetett.

Ekkor *Varjassy József*, a jelenlegi polgármester apja a közgyűlésen azzal az indítvánnyal állt elő, hogy a város térítse meg a templom-alap elköltött pénzét és 10,000 koronás részletekben fizesse vissza az alapnak a császárné megajándékozására fordított összeget. A közgyűlés ezen indítványt elfogadta és a város néhány év alatt tényleg vissza is térítette a templomalap vagyonát.

Bonnáz Sándor, a most elhunyt *Desseffy* püspök elődje a város ezen áldozatkészségét azzal honorálta, hogy az aradi templomalap javára végrendeletileg 40,000 koronát hagyományozott. Azóta Temesvárott kezelik ezen alapot, amely kamattal és egyéb adományokkal már 154,000 koronára rug. A templomalap céljaira Aradon kezelt összeg *Desseffy* fejedelmi adományával együtt körülbelül 244—245,000 koronát tesz ki. Ezen, a 400,000 koronát meghaladó összegek már lehetővé teszik, hogy a második plébánia felállításának terve a mielőbbi megvalósulás stádiumába lépjen.

HIREK.

Különös végrendelet.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 6.

Budapesti tudósítók jelenti: Ma került nyilvánosságra a múlt hónapban elhunyt egyetemi tanárnak, *Antal Gyula dr.* nak végrendelete, amely furcsasága és érdekessége miatt általános feltűnést keltett. A végrendelet így hangzik:

Isten nevében, ép ésszel és megfontoltsággal, megmásíthatlan végakarómmal a következő: Három bankárnál vannak tartozásaim, azok követelését fizesse ki a pécsi nagyharang, mert főleg A., szövetkezve B.-vel nagy összeg erejéig megraboltak.

Boldogult legkedvesebb *Ferenc* fiam gyermekeinek csak törvényes osztályrészt adandó ki. Ezen intézkedésem indokai fellelhetők N. udvari tanácsosnak az árvaszókhöz beadott *gaz beadványában*, akinek összeharácsolt nagy vagyonából ugyis szépen örkölnék.

Amerikában élő *Antal Jenő dr.* fiamat *kitagadom*, mert számos esetben megcsalt, váltókat hamisított a *gazember*.

Antal Gyula gyógyszerész fiamat *kitagadom*, mert nem volt elég, hogy *összerugdosott*, *meggyomrozott*, hanem folyton *lelvéssel fenyegetett*, ami bizonyítva van *Sarkány* Ármint pécsi rendőrfőkapitány által a szőlőmben tőle elvett forgópisztollyal is.

Kedves *Lajos* fiam, neked ajándékozom *Tisza Kálmán* arcképét. Kegyelettel őrizd, mert nagyember volt, kiváló államférfi, példás családfő, igaz hazafi és hű barát. Sohase feledkezzél meg családjáról. De ne feledkezzél meg *Fejérváry Géza* báró, az elhunyt *Hunyady Imre* gróf, *Szögyény Marich László* és *Székely Ferenc dr.* koronaügyész családjáról sem, akik szerető barátaim voltak.

Egyszerű emlékkő jelezze nyugvó helyemet, ezen felirattal: *Antal Gyula dr.* a jog egyetemi professzora és a törvényhozás volt tagja negyven évi munka után itt pihen az Urban.

— A bolgár fejedelem nőül. *Mecklenburg-Schwerin*-ből jelentik: *Ferdinánd* bolgár fejedelem eljegyezte *Eleonóra* hercegnőt, *Albért* szász-altenburgi herceg mostohanővérét.

— A kisjenői vadászatok. *Kisjenő*ről jelentik: Ma fejezték be az udvari vadászatokat. A négy nap eredménye 3708 fácán, 2146 nyul, 248 fogoly és öt különféle vad. *József főherceg* nevével és kíséretével ma elutazott. A vadászatokat december tizenhatodikán folytatják.

— A visszavándorlók érdekében. *Budapesti* tudósítók jelenti: A földmivelésiügyi minisztérium munkásügyi osztálya már megkezdte a visszavándorló munkások közvetítését. Eddig tízezer munkás jelentkezett. *Elhelyezést találhat: hat-hétszáz gazdasági cseléd és munkás, több mint kétezer földmunkás, ötezerháromszáz erdei munkás, kétszázhusz gyári és ipari, ezer-ezerkétszáz bányamunkás.* Az osztály a belügy és kereskedelemügyi miniszterekkel történt megállapodás folytán *mindennemű munkásokat közvetít*. Tekintve a visszavándorlók munkaközvetítésének közérdekű voltát, kívánatos, hogy a munkaadók szükségleteiket bejelentsek. A bejelentés nincs szigorú bürokratikus formákhoz kötve, a munkásokközvetítő osztály elfogad mindennemű, levélben, táviratban, vagy telefon által bejelentett munkásszükségletet.

— Banket a miniszternek. Egyik miniszteriumban most arra készülnek, hogy a miniszter ur *ő* excellenciája tiszteletére banketet rendeznek. Körözik az ívet az egyes osztályokban és természetesen, hogy az összes tisztviselők sietnek aláírni a tizkoronás részvételi jegyre való előjegyzést. Egyetlenegy miniszteri tanácsos tagadta meg az aláírást és mikor azt kérdezték tőle, hogy miért, azt felelte:

— Tiz koronáért nyalakodhatom *Kugler*-nál és nem nyalok — talpat.

Tessék figyelemmel kísérni a hivatalos lapot és megtudják, hogy ki volt ez a miniszteri tanácsos: az volt, akit legközelebb nyugdíjazni fognak.

— Szápáry Pál gróf halálhíre. *Budapesti* tudósítók jelenti: Késő éjjel *Bécsből* az a hír érkezett, hogy *Szapáry Pál* gróf, aki jelenleg nevével együtt Párisban tartózkodik, egy balesetnek esett áldozatul. Voltak olyanok is, akik öngyilkosság hírére kolportáltak. A fővárosi lapok tudakozódása a budapesti Szápáry családnál és a Nemzeti Kaszinóban nem járt eredménnyel, ott az állítólagos balesetről mit sem tudnak. Táviratoztak a gróf sorokujfalusi birtokára, ahonnan a jószágigazgató azt sürgönyözte vissza, hogy épen ma kapott Szápáry Pál gróftól levelet, amelyben értesíti, hogy nevével együtt legközelebb visszatér és felkéri az igazgatót, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket egy legközelebb rendezendő nagyobb vadászatra. Semmiféle szerencsétlenségről nem kapott értesítést, amiből valószínűnek látszik, hogy itt egy rosszindulatú tréfáról van szó.

— Koresma nélkül. *Dévről* jelentik: Hunyadvármegye törvényhatósága mai rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy a vármegye területén levő koresmák és italmérések vasárnapokon délig, karácsony és husvét napján pedig egész napon át zárva tartassanak.

— A Kölcsey-egyesület könyvtára szombaton, a városházán 5 órakor kezdődő felolvasás miatt zárva lesz. Könyvek hétfőn 4—5 ig vehetők ki legközelebb.

— Az anarkisták és a fővárosi rendőrség. *Budapesti* tudósítók jelenti: A fővárosi rendőrség ma letartóztatta *Lázár Ottó* rendőrt, akitől kiderült, hogy a „Nap”-ban tegnap közölt anarchista összeesküvés aktái, amelyeket a rendőrségnek titkosnak jelentett ki, az ő révén jutottak nyilvánosságra. A rendőr ugyanis lemásolta az iratokat és elküldötte fivérének, *Lázár Antal* bécsi hírlapírónak, aki az iratokat a „Nap”-hoz juttatta. *Lázár Ottó* ellen a rendőrség bünvádi eljárást indított.

— Per Lónyay grófné ellen. *Bécsből* jelentik: Az első kerületi törvényszéken *Kahrer Norbert* zongoraművész *Lónyay Elemér* grófné szül. *Stefánia* főhercegnő ellen nyolcszáz korona erejéig per tett folyamatba. A követelés onnan ered, hogy *Gagern* báró, a grófné udvarhölgye szerződtette a művészt, hogy a grófi pár előtt esténként zongorázzék. *Kahrer* január 19 től február 4 ig az oroszvári Lónyay kastélyban játszott is, ahonnan elbocsátva, most nyolcszáz koronát követel azon a címen, hogy Bécsből történt távozása folytán a hangverseny-szezonban nem működhetett, amiből tetemes kára van. A művész jogi képviselője, *Winter Frigyes dr.* azzal érvelt, hogy az ügy a bécsi törvényszék elé tartozik, mert a grófné az udvartól apanázst kap. *Wagner Gyula dr.*, a grófné ügyvédje ezzel szemben azt vitatta, hogy a grófné az apanázst a magyar és nem az osztrák udvartartástól húzza. A bíróság úgy határozott, hogy a kérdésre nézve

tárúként fogja kihallgatni *Montenuovo* herceg főudvarmestert, mire a tárgyalást elnapolták.

— **Leleplezett emberkereskedők.** Gyorsan egymásután, felőlősen sűrűn követik egymást azok a leleplezések és pörök, amelyeknek középpontjában eltévelyedett izlésű, különleges erkölcsű férfiak állnak. Most *Rómából* jelentik egy ilyen természetű botrány hírét. A római „*eset*” azonban a többinél azért érdekesebb, vagy legalább is bonyolultabb, mert nem egyesek üzelméről van szó, hanem egy egész társaságról, amely hivatásszerűen foglalkozott szerencsétlenek kerítésével és kiszolgáltatásával, akiket aztán félálodoztak a mások beteg szenvedélyének. A férfiakkal kereskedőket a római „*Messagero*” leplezte le. Az újság úgy lett figyelmes a társaság üzelmére, hogy az egyik munkatársának feltűnt egy naponként megjelenő hirdetés, amelyben egy vállalat kínálkozott, bizarr és burkolt szavakkal, hogy medelket szállít amatőröknek és festőknek. Ennek a hirdetésnek nyomán aztán puhatolózni kezdett az újság a vállalat dolgai iránt és hajmeresztő dolgokat sikerült felfedeznie, amelyek azóta nemcsak hogy a közönséget izgatják, hanem a rendőrséget is foglalkoztatják. A rendőrség különben még az első leleplező cikk megjelenése előtt való napon házkutatást tartott a vállalat helyiségében és lefoglalta a levelezést. Ezekből a nagyrészt aláírt levelekből kiderül, hogy a római központ rendelésre szállított egész Európába „modelleket”, tizenhat-tizen-nyolc esztendősi fiukat, akik eljutottak így Oroszországba, Francia-, Angol- és Németországba, ahol a szerencsétlen olasz síhedereket tárt karokkal fogadták. A lefoglalt levelek adatai szerint különösen sok német ember szerepel a „rendelők” között. A vállalat gyálatos üzelméről pontosan könyvet vezetett és a könyveiben több száz olasz prostituált férfinék nevére akadtak, akiket a „modellkölcsönző intézet” így piacra juttatott.

— **Az anyanyelv.** Egy dunántúli város helyőrsége fölött szemlét tartott egy tábornok. Végignézte a gyakorlótéren az ezred gyakorlatát, nagyon meg volt elégedve és közben néhány percre „pihenj”-t vezényeltetett. A tisztek csoportjának közelében, melynek közepében a tábornok ur ficánkoltatta szürkéjét, néhány közlegény hangosan diskurálni kezdett. A magyar szó — az ezredben csupa magyar fiu szolgál — úgy látszik zavarta a tábornok urat, mert egyszerre csak ő maga odaszólt a zsi-bongó legénységnek:

— Ruhe, Ruhe!

De a zaj csak nem szűnt meg. Sőt a katonák még hangosabban beszélgettek, tréfálkoztak egymással.

— Kedves ezredes ur, — szolt a tábornok a mellette álló ezredeshez — legyen szives mondja meg ezeknek itt az *anyanyelvükön*, hogy legyenek eszűndben!

Az ezredes tisztelget, odalépett a bakákhoz és rájuk kiáltott:

— *Kuss!*

— **Meghívás.** Az aradi iparos ifjak önképző egylete ezennel felhívja tagjainak figyelmét arra, hogy a kiküldött alapszabály módosító bizottság folyó hó 8-án (vasárnap) este 8 órára bemutatja a közgyűlésnek működése eredményét a „Kovács és Novotny”-féle vendéglő külön nagytermében.

— **Kinevezés.** A m. kir. közoktatásügyi miniszter *Laula* János okleveles tanítót a kovaszincsi állami népiskolához rendes tanítónak nevezte ki.

— **Gyermekek elhelyezése.** Az aradi állami gyermekmenhelyben több kisebb-nagyobb olyan gyermek van, kiket az igazgatóság Aradon akar elhelyezni. Nevelőszülők, kik gyermekeket akarnak gondozásba venni, naponként jelentkezhetnek d. e. 8—1 óráig a gyermekmenhely irodájában.

— **Az ebmarás áldozata.** *Mátészalkáról* jelentik: Vincze József kéri bírót 17 éves fiát november elején egy veszett kutya megmarta és ez ellen a Pasteur intézetben keresett annak idején orvoslást. E hó 22-én mint gyógyult érkezett haza, de e hó elején újra kitört rajta a veszettség és e hó 4-én iszonyu kínok között meghalt.

— **Vasuti összeütközés.** Budapesti tudósítónk jelenti: Ma délelőtt közvetlen a palota úpesti állomáson vasuti összeütközés történt. Egy személyvonat belement az állomás után Budapest irányában veszteglő tehervonatnak. A vasuti összeütközésnek csak egyetlen sérültje van, mert merő véletlenségből a személyvonaton utasok nem voltak. A 142. számú helyi személyvonat Palota Újpestről visszafelé jött, a személyvonaton utasok nem voltak. Hibás váltóállítás következtében a vonat belement az ott veszteglő szénrel megrakott tehervonatba. Az összeütközés következtében több kocsi megrongálódott, a személyvonat csomagkocsija összeőrögt és *Leskó* József 16-kező jobbszeme fölött súlyosan megsérült. A sérült embert bezállították a gróf Károlyi kórházba. A hibás váltóállítás miatt megindították a vizsgálatot.

— **Nem tudott dolgozni.** Budapesti tudósítónk jelenti: *Susster* István 64 éves volt. Még két évvel ezelőtt dolgozott, malommunkás volt és nehéz munkával kereste a kenyerét. De a halvanon túl az ember már pihenni vágyódik. Ha munkásembernek jut ilyen magas kor, az valóságos átok rajta, éheháásra van kárhóztatva. *Susster* Istvánnak már nem volt ereje, azért dolgozott volna, ha munkát kap. De sehó sem adták neki. „Magának már pihenni kell, mondották, nem való ilyen öreg embernek a munka.” Öreg *Susster* István maga is belátta, neki legjobb lesz pihenni. Kiment a Kórház utcában lévő régi temetőbe és ott nagyon régen meghalt felesége sírján háromszor fejbe lökte magát. Haldokolva került a Margit kórházba.

— **Munkás k vasárnapja.** Az Aradi Nemzeti Szövetség munkásképző intézménye vasárnap, 1907. évi december 8-án délután négy órakor a *Weitzer* János-utcai polgári iskolában nyilvános szórakoztató és szakelőadást tart. — **Műsor:** 1. Szavaltat. Előadja: *Matyó* Sándor. 2. „Utazás a föld körül.” *Matusik* Márton tanár által veitett képeket magyarázza *Almási* T. Pál polg. isk. igazgató. A belépés díjtalan; a terembe csakis felnöttek léphetnek be. Az előadás négy órakor kezdődik. Ezen előadásra Aradváros hazafias iparosságát és munkásait ezennel meghívja a Munkásképző Intézmény elnöksége. A legközelebbi szakelőadás december 15-én lesz.

— **A szerelmes tanonc.** *Vékony* Gyula kisvirdal születésű, 16 éves, alacsony, barnahajú kosárfonótanonc *Seiffert* István pápai kosárfonónál tanonckodott. Nem volt semmi kedve a mesterségéhez, gyakran mondotta, hogy szíves lesz belőle. A szinpad iránti vonzalma következtében sűrűn látogatta a pápai mulatóhelyeket és mert színész nem mindig van Pápán, a kis *Vékony* beérte a kabaréval is és el-

tűrte utána a majszirom pofonjait. Leguőbb kabarénak nevezett dalcsarnok volt Pápán, a csarnokban pedig egy leány, akibe *Vékony* beleszeretett. De a gyerek szerelmét a leány nem vette komolyan, amit *Vékony* úgy magyarázott, hogy azért nem hallgatja meg, mert nincs en pénz. A minap a dalcsarnokosok elutaztak, *Vékony* pedig elhatározta, hogy szerez pénzt és uáruk megy. Szerzett és ment. A gazdájától ellopott 324 korona készpénzt és Budapestre szökött a csillag után. A detektívek keresik *Vékony* Gyulát.

— **Tulhalmozott raktár miatt leltári áron árusítom az idény beállításával az összes arany, ezüst, briliáns és gyémánt ékszer, valamint a legelső rangu, nehéz, tűzi ezüstölt dísz China ezüst evőeszközeit.** Számos látogatásért esd *Weinberger* Ferenc Arad, *Fischer* Eliz palota. Városi és megyei telefon 439.

— **Gyengélkedésnél első orvosi tekintélyek szerint legjobbnak bizonyult a „Sirolin-Roche”,** mely méregtelen, izületlen és a szervezetre semmi káros befolyással nem bír. Már rövid használat után előmozdítja az étvágyat és emeli a test erejét, úgy, hogy rekonvalescens, sápadt leányok s gyermekek az étvágy gerjesztése céljából okvetlen használják. A szer minden gyógyszerárban kapható.

— **Biztos gyógyhatás.** Mindazok, kik rossz emésztés vagy székrekedés következtében felfúvásban, szorulásban, főfájásban, étvágyhiányban vagy egyéb bajokban szenvednek, a valódi „Moll-féle seidlitz porok” használata által biztos gyógyulást érnek el. Egy doboz ára 2 kor. Szétküldés naponta utánvétellel *Moll* A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállítótól Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban határozottan *Moll* A. készítménye az ó gyári jelvényével és aláírásával kérendő.

— **Rovarpor,** bolhak, legyek, poloskák, svábok ellen leghatásosabb *Vojtek* és *Weisz* nál.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

B. B. (Lippa) Baksa Lajos jelenleg a református egyház egyik legfontosabb világi állását tölti be.

M. I. (Szecszény) Sajnálattunkra, nem tehetünk eleget kérésének. Tulságosan romantikus és tulságosan naiv, eltekintve a más hibáktól.

A KIADÓHIVATAL ÜZENETEI

Glück Károly és testvére cég (Arad) Hozzánk intézett levelük a legjobb bizonyítéka annak, hogy a városi mézarszék ügyében helyes uton járunk. Az, hogy önök kilépnek-e egy lap előfizetői sorából, avagy nem, méltóztassanak elhinni, nevétségesen csekély momentum abban a nagy gazdasági harcban, melyet lapunk a közönség tizezreinek megélhetéséért folytat. E harcban pedig különösen jóleső és biztató jelnek találjuk azt, hogy éppen az önök cége az, mely akciókkal mindenen felett elégedetlen. Csak-hogy, tessék jól megjegyezni, mi nem azért csinálunk lapot, hogy *Glück* Károlyék, hanem azért, hogy a közönség legyen megelégedve vele. Levelük igazolja, hogy jó uton járunk.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— December 6. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 125—126 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 127—129 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 129—131 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig. Sertéslétszám: December hó 3. napján volt készlet 27,702 darab, december 4. napján felhajtott 114 darab, december 4. napján elszállított 1107 darab, december 5. napjára maradt készletben 26,709 darab. A hírtől sertésüzlet irányzata: *Elénk*.

BRAUN MIKSA

A Magyar Szent Korona Országal Vastas Szövetségének SZÁLLÍTÓJA Szolid szabott árak!

Férfi és gyermekruha áruháza

ARAD,
Szabadság-tér 20., tr. Mátyás-palota.
Telefon szám 577.

K Ü I S N
mértékosztály.
Szolid szabott árak.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 6.

Mezőgazdasági szempontból az időjárás kedvezőtlen s általános a panasz a vetések silyósága miatt.

A gabonaüzlet irányzata szilárd, az árak emelkednek.

Ma nagyobb hozatal volt, mintegy 3000 mm. gabona került eladásra.

Elkelt a mai piacon:

1800—1900 mm. buza 12.30.

800—900 mm. tengeri 6.60.

Névtelen jegyzés:

Rozs 10.50.

Zab 7.50.

Árpa 7.30.

Az árak koronában 50 kilogrammonként értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 6.

Kínálat és vételkedv korlátolt. Elkelt 10,000 méter-mázsa 10 fillérrel magasabb áron.

Az árak 50 kilonként számítva:

	Déli árak	5 órai árak
Buza áprilisra . . .	13.27—13.28	13.31—13.32
Zab áprilisra . . .	8.64—8.65	8.66—8.67
Rozs áprilisra . . .	12.46—12.47	12.49—12.50
Tengeri májusra . . .	7.61—7.64	7.61—7.62

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	637 —
Magyar hitelrészvény	755 25
Osztrák-magyar államvasuti részvény	672 75
Városi villamosvasuti részvény . . .	282 50
Közuti vasut részvény	548 50

TORVÉNYKEZÉS.

§ A Polónyi—Lengyel-per. Budapesti tudósítónk jelenti: A Polónyi—Lengyel perben Polónyi Géza bíróküldési kérelmenek iratait az ügyész a vizsgálóbíróhoz tette át, aki azokat a vádtanács elnökéhez terjesztette fel. A vádtanács elnöke most a kérvényt a törvényszék elnökéhez juttatja és így kerül az a Kuriához, amely a delegálás dolgában véglegesen fog dönteni.

§ A kétszer eladott cséplőgép A nyáron kellemetlen pöre támadt Szakorczár György aradi kovácsmesternek. Egy cséplőgépet vett Szávits Györgytől, amelyről kiderült, hogy azt előbb másnak is eladták. Az aradi kir. törvényszék Szakorczár Györgyöt az orgazdaság vádjára alól, mivel jóhiszeműségét igazolni tudta, fölmentette, s ezt az ítéletet a napokban tartott főtárgyaláson a nagyváradi kir. ítélőtábla is jóváhagyta. Az ítélet jogerős.

Földes Kelemen

orvosi laboratoriuma

Aradon, Deák Ferenc-utca.

Végez:

hugy, köpet, bélsár, gyomortartalom és hányadék, vér, koros folyadék-gyülemek, epe és huygkőképződmények, nem szervek váladékai, torok lepedék, ondó, anyatej és korszővettani vizsgálatokat mérsekelt díjazásért.

Nemzeti Színház.

B) bérlet.

B) bérlet

Szombaton, 1907. évi december hó 7-én:

A varázskeringő.

Operette 3 felvonásban. Irták: Dörmann és Jacobsohn. Fordította: Mérei Adolf. Zenejét szerzette: Strauss Oszkár.

SZEMÉLYEK:

XIII. Joachim Szathmári A. | Niki, hadnagy Faludi K.
Heléna, leánya W assák V. | Friderika Zalai Margit.
Lotár, öcsöce Leóvei Leo. | S eingruber Kállai Jolán.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Szombati műsor:

1. Baby a zálogházban. (Kacagató kép.)
2. Koppenhága. (A norvég főváros mozgóképekben.)
3. Téli álom. (Gyönyörűen színezett fölvetel.)
4. Japán fogságban. (Drámai fölvetel.)
5. Hogy készül egy világkép? (A la Temps francia újság műhelyéből.)
6. A sürgős levél. (Komikus kép.)
7. Megzavart nyugalom. (Mulatságos.)
8. Új kepek Casa Blankából. (Természetutáni fölvetel.)

Előadás kezdete 5, 6 $\frac{1}{2}$ és 8 $\frac{1}{2}$ órakor.

Cukrászda.

IDEGENEK ARADON

— December 6. —

Központi-szálloda. Bakossy Zoltán birtokos Pusztapó. — László Samu dr. ügyvéd Temesvár. — Keller Zoltán rendőrkapitány Versec. — Pogány Mór műépítész Budapest. — Bartha Kálmán magánzó Budapest. — Schreier Jenő dr. ügyvéd Budapest. — Grünfeld Gyula fakereskedő Budapest. — Hartenstein Jenő fakereskedő Budapest. — Weisz Miksa fakereskedő Bécs. — Andrássy Béla fakereskedő Budapest. — József M. A. gyáros Tergoriste. — Braun Lipót kereskedő Titel. — Hervay József kereskedő Tótkomlós. — Bogocán Kálmán hivatalnok Temesvár. — Dardai Ede biztosítási igazgató Budapest. — Martics István szállóbirtoke Magyarád. — Beer Lajos kereskedő és nővere Sajtény. — Jamesy József hivatalnok és neje Murány. — Ambrózi Frigyes utazó. — Schlesinger Henrik utazó Bécs. — Duschak Jenő utazó Budapest. — Burger Viktor utazó Budapest. — Rehács Lajos utazó Budapest. — Székely Gyula utazó Budapest. — Winkler Ernő utazó Budapest. — Alföldi Dezső ékezer utazó Budapest. — Koloman Ferenc utazó Alba. — Sauerprung József utazó Krakkó. — Bogár Mihály utazó Budapest. — Bohringer Alfréd utazó Bécs. — Spitzer Simon utazó Krakkó. — Márkus Jenő utazó Budapest. — Löfler Jenő utazó Budapest. — Mihály Géza utazó Budapest. — Berki Lajos utazó Budapest.

Fehér Kereszt-szálloda. Horváth Camilo dr. ügyvéd Déva. — Matorka Romulusz lelkész Agris. — Kepes Lajos magánzó Budapest. — Jusztusz Zsigmond dr. ügyvéd Budapest. — Dömötör László dr. ügyvéd Budapest. — Halász Iván dr. orvos és neje Budapest. — Nitzer Andor mérnök Budapest. — Vittenberger Sándor fakereskedő Vaskoh. — Macht Rezső tisztviselő Mosony. — Br. Dittfurtne és leánya Zaránd. — Czigelmayer Jenő hivatalnok Tapolca. — Kun Miksa ügyvéd H.-M. Váshely. — Rabel József fitkár Sopron. — Hegedüs Antal hivatalnok Szent. — Lantos Károly és neje Szentmiklós. — Spiller Ede felügyelő Debrecen. — Koczka István hivatalnok Sarkad. — Pósa Mária és leánya Szeged. — Szántó Sándorné és leánya Szeged. — Vasváry Lajos és családja Tokaj. — Takács Emil igazgató és családja Tokaj. — Sugár Jenő pénztárnok B. Csaba. — Burger Gyula kereskedő B. Csaba. — Vámos Géza főorvos és neje Kolozvár. — Selmezi Tivadar és családja Tóvis. — Farkas Lajosné és leánya Tóvis. — Verő Frigyes tégla gyáros Makó. — Tarr József mérnök Szabadka. — Korányi Zsigmond főkönyvelő Lugos. — Török Imre állatorvos és neje Pancsova. — Szakál Ferenc intéző Szabadka. — Barta Károly ügyvédjelölt Ujvidék. — Römizter Sándor gyárvezető Zsolna. —

Deutsch Arthur utazó Budapest. — Braun József utazó Budapest. — Szántó Dezső utazó Budapest. — Eckstein Arnold utazó Budapest. — Semler Imre utazó Budapest. — Guttman Samu utazó Bécs. — Erdélyi Ede utazó Bécs. — Veisz Herman utazó Bécs.

Vass-szálloda. Dorogi Jenő utazó Tokaj. — Molnár J. mérnök és neje Kassa. — Fischer Ede utazó Budapest. — Zöldi Lajos kereskedő Budapest. — Oestreiher K. utazó Budapest. — Weisz M. utazó Budapest. — Schvartz Jakab utazó Budapest. — Döme Lajos magánzó Bakonybél. — Zerge Benő magánzó Verespatak. — Horváth Lajos utazó Szeged. — Dániel Béla utazó Szabadka. — Weiner Jenő utazó Budapest. — Soltész Károly hivatalnok Budapest. — Varga Lajos könyvelő Belényes. — Hankó J. dr. ügyvéd Hevescsány.

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget és mélyentisztelt vendégeinket, hogy

ujjonnan épült éttermünk,

melyet modernül és minden kényelemmel rendeztünk be, az uri közönség találkozó helye. Fenti helyiségben

december 7-én, szombaton este a cs. és kir. 33-ik gyalogezred zenekara

hangversenyt

rendez, Zellner Sándor karnagy ur személyes vezetése mellett.

Belépti-díj 40 fillér.

Kiváló jó ételek és italok, valamint gondos és pontos kiszolgálás által igyekezni fogunk a nagyérdemű közönség megalégedését megnyerni.

Esténként Farkas Lénárd közkedvelt zenekara hangversenyez.

Számos látogatásért eszedez

alázatos tisztelettel

Kovács és Novotny,

Vadászkürt étterme és sörcsarnoka.

675—1907. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a városi szegények házában elhelyezett és a letartóztatott egyének részére 1908. évben szükséges kenyér szállításának elvállalása iránt folyó évi december hó 9-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: kilogrammonként 28 fillér.

Bánatpénzül leteendő 300 korona készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban a városi pénztárban.

Az árlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan az árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz letételére vonatkozó pénztári jegy mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1907. évi december hó 5-én tartott üléséből.

Kiadta:

Zubor Andor, s. k. aljegyző.

Leichner és Fleischer
Arad, Szabadság-tér 17.
Aradvárosi és megyei telefon 475. szám.

Néhány napig
maradék
elárusítás!

Öltöny szöveteket
leszállított áron
772
árusítunk.
Nagy megtakarítás! Szolid kiszolgálás!

Fiatal

molnár kerestetik,

ki a magas őrlésben és liszt osztályozásban teljesen jártas. Lehetőleg újaradi német molnár legyen. Fizetés meg egyezés szerint.

Cím a kiadóban.

2880

Az 1902. évi versenki ipar és gazdasági kiállításon és az 1901. évi makói ipar és gazdasági kiállításon a nagy díj oklevéllel kitüntetve.

WEGENSTEIN C. L. és FIA

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

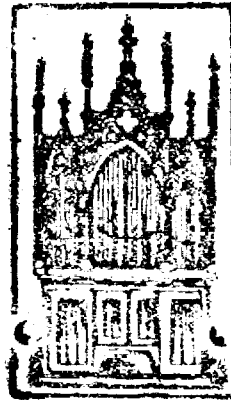
ORGONA-ÉPÍTŐ MŰINTÉZET (villamos áramra berend.)

TEMESVÁROTT.

Szállít kitűnő, legújabb rendszer szerint készített

pneumatikus
orgonákat

bármily nagyságban a legolcsóbb árak mellett.

Javítások, átalakítások és hangolások átvetetnek, olcsón és kitűnő szakértelemmel eszközöltenek. 1901

Bővebbi felvilágosítással és költségtérítéssel szívesen szolgálunk.

az 1896. évi kiállításon A nagy millenniumi éremmel kitüntetve.

Azon urral, ki

ezen lapra figyelmeztetett, holnap d. u. 5—6 óra közt találkozhatom a Forray-utca, Nádasdy-palotában levő Zinner Vilmos mű-órás és ékszerész kirakata előtt.

Férjhez mennék

azon urhoz, a ki arról biztosít, hogy a karika gyűrűt Zinner Vilmos ékszerésznél veszi meg, ahol jól és olcsón lehet vásárolni.

351

Hálás leszek

azon nemesszivű hölgynek, ki, hogy a hivatalból el ne késsek, megveszi azon szép és olcsó zsebórát, a melyet Zinner Vilmos mű-órás, Forray-utcai kirakata-ba láttam.

Van szerencsénk a n. é. közönségnek tudomására hozni, hogy a mai naptól kezdve a konopi állomáson

I. osztályu bükk hasáb

I. „ tölgy dorong

I. „ bükk dorong

és tölgy hasáb fát

vaggon számra, valamint nagyobb mennyiségben a legjutányosabb árban szállítjuk. 2700

Kádár, Braun és Böhm

Megrendelések és bővebb felvilágosítással szolgál:

Kádár József Arad, Kossuth-utca 68. szám alatt.

Az Arany Szarvashoz.

Palermo pörkölt kávé

DÜRR GUSZTÁV fűszerkereskedéséből

Arad, a városházával szemben.

A kávé kedvelői körében — s ugyan kik nem tartoznak ezekhez egyenesen feltűnést kelt egy zamatos izű kávékeverék, mely Dürr Gusztáv fűszerkereskedéséből kerül forgalomba. Ez a kávé, amely úgy tejes, mint fekete kávénak valami fenomenális finom ízt és aromát kölcsönöz igazán hivatva van arra, hogy minden ház asztalán ott legyen. Speciálitása, hogy az idegekre nem ártalmas. Szapora és igen kiadó, ami maga a háziasszonyok szemében igen nagy előny, de tekintve egyéb jó tulajdonságait, hivatva van minden más kávé háttérbe szorítani.

A tulajdonos cégnek gondja van arra is, hogy ez a kitűnő kávékeverék hetenkint kétszer friss pörköltésben kerüljön a közönség elé s hogy minden háztartás megszerezhesse, 1/4 és 1/2 kilós csomagolásban a cég nevével ellátott ólompecséttel bezárva kerül forgalomba.

Az utóbbi időben, mikor a kávéban is, mint az élelmiszerben általában, a hamisítások napirenden vannak s a festett rossz és olcsó kávéból a közönség alig tudja megkülönböztetni a finom kávé, valóságos áldásnak nevezhető a Palermo pörkölt kávé, mert aki egyszer vásárolt és ivott ebből a kávéból, meg lehet győződve, hogy mindig ugyanazt a jó minőséget kapja.

Azok, akiknek még nem volt módjukban e kávéból fogyasztani ajánlatos egy próbavásárlás, ez a legjobb meggyőződés-mód arra, hogy teljesen jó az egészségére nem ártalmas, még mindenki által, akik e kávéból vásároltak kedvelt cikket kap.

Dürr Gusztáv fűszerkereskedése óriási napiforgalma mellett jelentős üzletet tud kimutatni a Palermo pörkölt kávé eladásából s az, hogy a cégnél egész külön osztály foglalkozik e kávé pörköltésével, csomagolásával,

osztályozásával és kiszolgálásával, bizonyossága egyrészt a kávé kedveltségének.

Messze vidékre is szívesen és sokan ho-

zatják a Palermo pörkölt kávé, azért Aradon, a megyében és a szomszédos megyék és azok közeli községeiben minden háznál főként ott

kellene találni ezt a kávé, mert városunk eme speciális kávékeveréke megérdemli, hogy mindenki első sorban méltassa pártfogására.

Friss választék mindenféle déli gyümölcsök, csemegék, teasütemények és bonbonokból!

Meglepő szép és olcsó karácsonyi cukorkák fára is agatni!

Különbözőféle oszillogó fadiszek remek választéka!

Idei aratásu legjobb teák. — Jamaika, Demarara, Cuba rumok,

Pezsgőborok, likőrök és mindenféle sajtok nagy raktára.

Városi és megyei telefon szám 118.

2791

APRÓ HIRDETESEK.

Csemegeméz

öt kilós bödönökben 7 koronáért bérmentve kapható Hanzéros Géza gyógyszerésznél, Nagyhalmágyon. 2872

Olcsó tűzifa

kapható az Arad, Nagyvárad-ut 7-8. sz. alatti fatelepen, a vasúti állomás mellett (viaducton túl.) 2871

Rongált dobozu levélapárokat

minden elfogadható árban kiárult **Ingusz I. és Fia** könyvkereskedése Arad. 361

Egy jó menetű

szatócs üzlet, dohány és italmérséssel egybekötve, családi okok miatt azonnal átadó. Cim a kiadóban. 2808

Fráter Loránd nótáskönyve

kétkoronáért kapható **Kerpel Izsó** könyvkereskedésében Aradon. Vidékre 2.5 kor. beküldése ellenében. Egész könyvtárak vétele. 1921

Sütőde

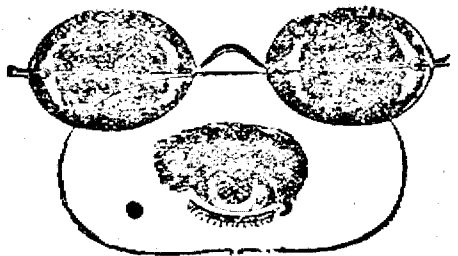
kiadó vagy eladó. Bővebbet a kis-szentmiklósi leány iskolában. 2881

Elsőrendű látszerész üzlet.

DICK SAMU

órák és látszerész

Arad, Andrásy-tér és Weitzer János-utca sarkán

Elad és javít mindenemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb áron. Raktáron tart mindenemű színházi látszerészeket a legkülönbözőbb kiállításban. Legfinomabb forgószemek, orrszíjak és szemüvegek arany, ezüst, nickel és tekenősbéka esont keretekben. Legjobb üvegekkel.

● Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindenemű kivitelben. 2413

Szemüvegek és orrcsüptetők orvosi rendelet szerint azonnal készíttetnek.

Diamant Ferenc

villanyvilágítás, telefon és csengő berendezés

Atzél Péter utca 2.,

a színház főbejáratával szemben. Bóbus-udvarban.

Csillárok és lámpák

gáz és villanyra.

Az aradi gásgyárban leőgött

valódi Auerek raktára.

(Drbja 60 fill.)

Üvegcsigetek, aranyok, tulipánok, villanykörtek, lámpa szerek és szerelési anyagok legjobb minőségben legolcsóbban kaphatók. 364

ARAD

673—1907. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város háztartásában 1908. évben szükséges mész és beocsini portland cement szállítása iránt folyó évi december hó 9 én d. a. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: 1 mm. mész 4 kor. Portland cement 1 mm. 5 kor. 50 fillér. Román cement 1 mm. 3 kor. 50 fillér.

Bánatpénzül leteendő 100 korona készpénzben, vagy elfogadható értékpapírokban a városi pénztárban.

Az árlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan az árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz letételére vonatkozó pénztári jegy mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági székének 1907. évi december hó 5-én tartott üléséből.

Kiadta:

Zubor Andor, s. k. aljegyző.

MOLL-FÉLE

SEIDLITZ-POR

A MOLL A-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomorhajok, testt bántalmak, gyomorgörcs és gyomorhev, rögzött székrekedés, máj bántalmak, vértelenség, aranyer és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a joles háziszser, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. — Hamisítások törvényileg fenyítettnek.

MOLL-FÉLE SÓS-BORSZESZ

Moll-féle feliratu ónozzattal elzárt van. A Moll-féle sóborszesz nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedrzsölési szer, köszvény, csusz és a meghülés egyéb következményeinél legismeretesebb nepszer. — Egy ónozott eredeti üveg ára 1 kor. 90 fill.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyiszappan gyermekek és felnőttek okszerű bő-ápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1 80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főzéküldés:

MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által.

Bécs, I., Tuchlauben 9. sz. 3971

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesíttetnek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott köszvényeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ARPAD gyógyszerüzében.

BRAUN EDE tüzfiraktára.

Ajánlja a n. é. közönségnek

Tűzifa első osztályu bükk hasáb

„ „ „ cser hasáb

„ „ „ bükk dorong

„ „ „ tölgy dorong

valamint vagon számra is kaphatók.

Tisztelettel

BRAUN EDE.

2699

Schukri szőnyegkereskedő Aradra

érkezett és a Zrínyi-utcában nyitotta meg

kereskedését.

Csak 8 napig marad itt és készletét méltányos olcsó árak mellett adja el. Igen finom szőnyegek: Szmirna 70—80 frt, Afgan 140 frt, Taistán 65 frt, Kürtistan 50 frt, valódi török 25 frt. Valamint más árakban, igen olcsóért adatnak el. Számos látogatást kérek. 2836

242 TELEFON 242

Villanycsengő

javitásokat

villanyvilágítási

bevezetések szakszerűen eszközöl 2843

Kalmár József

Arad, Salacz-utca 2.

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz Mollnak védjegyet és aláírását tünteti fel.

csak akkor valódi ha

mindegyik üveg Moll A. védjegyet tünteti fel és „A

MOLL-FÉLE SÓS-BORSZESZ nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedrzsölési szer, köszvény, csusz és a meghülés egyéb következményeinél legismeretesebb nepszer. — Egy ónozott eredeti üveg ára 1 kor. 90 fill.

Karácsonyi

occacio

példátlan olcsó árak!

Ruha-kelmék

fekete és színes mélyen leszállított áron!

Mosó-

barchetek

pompásan mintázottak.

Női- és

gyermek

kötők

óriási választékban

kizárólag saját mintáink

25 kr. tól kezdve.

Selyem és genilia

kendők.

Női

fehérnemű

alkalmi vétel, 33% árengedménnyel

és 1000 féle más

ajándéknak

alkalmas tárgyak

ROSENBLÜH H.

és Társa.

Szabadság-tér.

336